

AKTUALNO Vprašanje

Ceprav je bila zimska sezona letos boljša kot prejšnja leta in celo uspešnejša kot leta 1955, ki ga štejemo za najboljše povojno turistično leto, z dosegrenimi rezultati se vedno ne moremo biti zadovoljni. Nekateri obrati v turističnih krajih niso pokazali še zadostne iniciative in prizadevanj. Tudi propaganda še ni bila zadostna. Večji obisk naših krajev so ovirale tudi slabe vlačkovne zveze, žičnice še niso bile dograjene, v bodoče pa bo treba misliti tudi na smučarske šole, urediti izposojevalnice za zimske rekvizite, prirejati spet smučarske ture v Julijskih Alpah in tako dalje.

V tem času pa je aktualno predvsem

to, kako se Gorenjska pripravlja na poletno sezono. Turistična društva na Gorenjskem že precej časa zbirajo prijave interesentov, ki bi bili pripravljeni oddajati turistične sobe in bi za treditev le-tih lahko dobili ustrezen kredit. Turistična društva si tudi prizadevajo, da bi čim boljše uredili naselja. Marsikje so tudi za najlepše urejeno poslopje razpisali nagrade. Toda ta tekmovanje letos ne bo le v času turističnega tedna, temveč bodo posebne komisije pregledovala naselja preko vsega leta. V poletnih mesecih bo urejena tudi stalna avtobusna zveza, tudi Alpska cesta bo do tedaj domala urejena. Predvidena je tudi stalna zračna povezava Bleda z ostalimi najvažnejšimi kraji v državi in tudi nekaterimi izven

nje. Turistična društva si prizadevajo, da bi pripravila za sezono tudi pestre programe prireditve; tako kaže vse, da bo letos več zabavnega življena v turističnih krajih.

Letos so se torej gostinci pričeli prizadevati na glavno sezono že prej, poskrbeli so tudi za propagando in ponokod, kjer je bilo prizadevanje dovolj, da se pokazali že lepi uspehi. V hotelu »Jelovica« na Bledu imajo n. pr. po pogodbah oddanih že 90% razpoložljivih zmogljivosti, v Bohinju (hotel »Jezero«) imajo oddane kapacitete že za vso sezono itd. Po nekaterih drugih gostilčih in hotelih pa se pri teh delih še niso znašli in tudi niso vidni še taki uspehi.

AKTUALNO Vprašanje

GLAS GORENJSKE

GLASILLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETNO XI. ST. 32 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 25. APRILA 1958

GORENJSKA POZDRAVLJA VII. KONGRES

To pot ima Slovenija oziroma Ljubljana metropola Ljubljana čast, da nudi gostoljubnost delegatom, ki so se iz vse države zbrali na VII. kongres Zvezze komunistov Jugoslavije. Kranj in vsa Gorenjska, ki je v neposredni bližini tega zgodovinskega dogajanja, se je hkrati z Ljubljano tudi skrbno pripravila na te dni. Kranj je ves v zastavah. Zastave so zaplavale ob cestah

Kranj v prazničnem razpoloženju

Bledu. Malone ni hiša, bivališča, jo soprogo Jovanko, mimo, se kjer bi stanovalci ne dali duška razpoloženju vsaj z majhnim, skromnim znakom velikega pričakanja; z zastavicami, smrekovim zelenjem ali prvim pomladanskim cvetjem, ki so ga namestili na okno.

Na kranjski železniški postaji se je spet zaustavil modri vlak. Ljudje ga že pozajmijo, saj se ustavlja večkrat, toda tokrat so ljudje s posebno željo pričakovali, da bi predstavili, da bi poslušali besede generalnega sekretarja.

Na dan kongresa, v torek, pa kot da je vse utihnilo. Ljudje so hiteli k radio aparatom, se zbirali pod zvočnikom, da bi poslušali besede generalnega sekretarja. Na Jesenicah, v Kranju pred domom Sindikalnega doma in drugod, kjer so bili zvočniki, so gruči ljudi poslušali prenos s kongresa. V vseh večjih podjetjih so že dan pred

Ali bodo razen novinarjev in celo tovariša Tita, kateremu naša Gorenjska z veseljem večkrat nuditi tih kotiček za kratki odmor, morda te dni obiskali tudi našo Gorenjsko še drugi delegati? Morda. Delavci v tovarnah bi jim radi pokazali svoje delo, pokazali bi jim naše prirodne lepote, naše lepe kraje, ki so v teh dnevnih kongresu v zastavah in v prebujajoči se pomladki kot odsev razpoloženja prebivalstva, odsev veličine teh dnevi in pripravljenosti na nove naloge, ki jih je nakazal VII. kongres.

K. M.

Ustanovitev obrtnih podjetij v Bohinju

Pred dnevi je v Bohinju zasedal njene kredite bodo posamezna občinski ljudski odbor. — Oba podjetja, ki so zaprosila za garancijsko izjavo, uporabila za razširitev svojih obratov, delavnic, kar bo povečalo njihovo zmogljivost. Pomemben je tudi sklep za garancijo najemnikom kreditov za treditev in opremo turističnih sob privatnikom. Zaprosili so za tri in pol milijona dinarjev kredita. S tem se bo zlasti v bližini jezera povečalo število tujih sob pri privatnikih.

Vsi odborniki so prejeli predlog občinskega družbenega načrta za leto 1958 in predlog proračuna, ki ga bodo do prihodnje seje predlagati. Na tej seji bo na dnevnem redu sprejetje omenjenih načrtov.

Podjetje »Kovinar« v Kranju je bilo eno prvi, če ne sploh prvo podjetje na Gorenjskem, kjer so letos izvolili nov delavski svet.

— Morali smo pohteti, je med drugim dejal novi predsednik delavskoga sveta tovariš Milan Eterovič. Bili smo pravzaprav brez delavskoga sveta. Ko se je sredi januarja prejšnje podjetje razformiralo v tri enote, so se razbili tudi samoupravn organi. Tako smo sedaj pravzaprav spet novo mlado podjetje, kjer je treba začeti spet na novo.

— Kaj ste si postavili kot svoje prve bodoče naloge?

— V podjetju, v katerem je treba urediti vse znova, nas čakajo velike in zahtevne naloge. Treba bo sestaviti okvirne smernice za naše bodoče delo. Najprej se bo tre-

ba lotiti najbolj nujnih stvari. Poskrbeti, da bodo zaživelje komisije — za analitsko oceno delovnih mest, za sprejemanje in odpuščanje delavcev itd. — sestaviti tarifni pravilnik in drugo.

V »Kovinarju« je zaposlenih okoli 90 delavcev. Od tega je dobra tretjina mladine, če ne upoštevamo vajencev. Tudi v delavskem svetu so pretežno mladi ljudje; od 17 članov delavskoga sveta so le štirje starejši kot 30 let.

— Tovariš Eterovič, zanimalo bi nas, kaj nameravate ukrenuti za izboljšanje standarde delavcev?

— Naše možnosti za to so zelo skromne. Lani nismo ustvarili dobička, ki bi ga lahko namenili v te namene. Vendar kaže, da bo stanje kmalu boljše. Sklenili smo pa, da bomo v podjetju od-

LJ.

V kongresnih dneh

V ponedeljek zvečer je Ljubljana zažerala v siju ognjemeta z Gradu. Slovenska metropola, urejena lepo, kakor še nikoli, je pozdravljala VII. kongres Zvezze komunistov Jugoslavije.

Kongres se je začel v torek dopoldne v veliki dvorani Gospodarskega razstavišča. Uvodni referat — naloge ZKJ v zvezi z mednarodnim položajem in notranjim razvojem socialistične građevine Jugoslavije — je imel generalni sekretar ZKJ tov. Josip Broz - Tito, burno pozdravljen od 1800 delegatov ter številnih gostov.

Ne samo delegati in gostje v dvorani, maverč vsa domovina in tudi ostali svet je prisluhnil besedam tov. Tita.

NAŠ RAZGOVOR

V »Kovinarju« so začeli znova

Podjetje »Kovinar« v Kranju je bilo eno prvi, če ne sploh prvo podjetje na Gorenjskem, kjer so letos izvolili nov delavski svet.

— Morali smo pohteti, je med drugim dejal novi predsednik delavskoga sveta tovariš Milan Eterovič. Bili smo pravzaprav brez delavskoga sveta. Ko se je sredi januarja prejšnje podjetje razformiralo v tri enote, so se razbili tudi samoupravn organi. Tako smo sedaj pravzaprav spet novo mlado podjetje, kjer je treba začeti spet na novo.

— Kaj ste si postavili kot svoje prve bodoče naloge?

— V podjetju, v katerem je treba urediti vse znova, nas čakajo velike in zahtevne naloge. Treba bo sestaviti okvirne smernice za naše bodoče delo. Najprej se bo tre-

ba lotiti najbolj nujnih stvari. Poskrbeti, da bodo zaživelje komisije — za analitsko oceno delovnih mest, za sprejemanje in odpuščanje delavcev itd. — sestaviti tarifni pravilnik in drugo.

V »Kovinarju« je zaposlenih okoli 90 delavcev. Od tega je dobra tretjina mladine, če ne upoštevamo vajencev. Tudi v delavskem svetu so pretežno mladi ljudje; od 17 članov delavskoga sveta so le štirje starejši kot 30 let.

— Tovariš Eterovič, zanimalo bi nas, kaj nameravate ukrenuti za izboljšanje standarde delavcev?

— Naše možnosti za to so zelo skromne. Lani nismo ustvarili dobička, ki bi ga lahko namenili v te namene. Vendar kaže, da bo stanje kmalu boljše. Sklenili smo pa, da bomo v podjetju od-

LJ.

TEGLI PO SVETU

Predsednik francoske republike René Coty je v ponedeljek poveril mandat za sestavo nove vlade. Georges Bidault, članu katoliške Narodno-republikanske stranke. Bidault je bil v zbornici eden političnih voditeljev, ki so nasprotovali angloameriškemu posredovanju v sporu med Tunizijo in Francijo in tako povzročili padej Gaillardove vlade.

Preteklo soboto sta bila v neki pariški kavarni ubita dva Alžirca, dva pa sta bila hudo ranjena. Napadli so jih s samokresi štirje neznanci, ki se jim je nato posrečilo pobegniti.

Kot poroča kairski »Al Ahram«, bo predsednik Združenih arabskih držav Gamal Abdel Naser 29. aprila obiskal Moskvo.

Jugoslovanski veleposlanik v Indiji Bogdan Crnoberija je v nedeljo dopoldne obiskal ministrskega predsednika Nehruja in se je z njim dlje časa razgovarjal. Sestanek je bil na Nehrujevo pobudo.

Poskus izstrelitve ameriške rakete na srednjo daljavo »Thor«, ki je bil v soboto, se ni obnesel. Raketa, težka 50 ton, je eksplodirala na izstrelilišču v Cape Canaveralu.

Bela hiša je v ponedeljek sporočila, da bo britanski premier Macmillan 9. junija prispel v ZDA, kjer se bo z ameriškim predsednikom razgovarjal o mednarodnih vprašanjih.

Peko Dapčević je v ponedeljek odpotoval v Buenos Aires, kjer bo v posebni komisiji prisostvoval svečanosti ob prevzemu dolžnosti novega predsednika argentinske republike dr. Artura Frondizija.

V bližini Las Vegasa se je v ponedeljek primerila letalska nesreča, pri kateri sta trčila 4-motorno potniško letalo in neko reaktivno letalo. Mrtvih je bilo 42 potnikov in 5 članov posadke.

Prvi veleposlanik Združenih arabskih držav v Jugoslaviji Sabet Aris je v torek položil venec na grob Neznanega junaka na Avali pri Beogradu.

Agencija za Blížnji Vzhod poroča, da so britanske čete pod zaščito tankov in oklopnih vozil vdrle v torek iz Adena v sultanat Lahej na jugu Arabije in zasedle glavne prometne zvezde v sultana. To se je zgodilo v času, ko se je sultan Ali Abdel Kerim mudil in Adenu, kamor ga je poklical na razgovor britanski guverner.

Generalni sekretar Atlantske zveze Paul Henri Spaak je v torek prispel v Bonn. V Zahodni Nemčiji se je mudil tri dni in je zahodnemškimi politiki govoril o mednarodno-političnih, obrambnih in finančnih vprašanjih.

Predsednik burmanske vlade U Nu je v sredo sprejel jugoslovanskega veleposlanika v Rangunu Zdenka Štambuka. Govorila sta o mednarodnih vprašanjih in o odnosih med Burmo in Jugoslavijo.

V Nikosiji in drugod na Cipru se je položaj v zadnjih dneh znova zaostril. EOKA napoveduje nove borbe, da bi dosegla ureditev ciprskega vprašanja. Pred nevi je prišlo v Nikosiji do množičnih demonstracij, s katerimi so skušali ljudje dosegli izpustitev cipriških patriottov iz kazniličnih in koncentracijskih taborišč.

Epidemija kolere razsaja tudi v Kalkuti (Indija), kjer je samo v preteklem tednu umrlo 300 ljudi. Mestna zdravstvena služba registrira vsak dan nad 200 novih bolnikov.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNİK / UREJAR UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNİ UREDNIŠTVA MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA STEVIČKA 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRAJNU 61-KB-1-Z-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

Socialistična Jugoslavija in mednarodno delavske gibanje po vojni

Iz referata tov. Tita na VII. kongresu ZKJ v Ljubljani

V obdobju med VI. in VII. kongresom ZKJ je mednarodno delavsko gibanje šlo skozi razne stopnje dviga pa tudi zastoja. Razvoj mednarodnega delavskega gibanja v zadnjih desetletjih ni bil v skladu z družbenimi dogajanjem in razvojem materialnih pogojev. To je zlasti značilno za mnoge komunistične partije, ki se v svojih državah niso razvile v močne politične činitelje. Niso imeli dovolj sredstev v boju za pridobivanje množic, zabutile so se same vase in se izolirale od množic ter zaradi tega niso mogle odigrati odločilne vloge v družbenem razvoju svojih držav. V tem pogledu so nastale spremembe še v zadnjih letih, ko so se posamezne partije odresle dogem in sektašta ter vse bolj isčejo lastne oblike dela in boja. Vse bolj spoznavajo, da ni revolucionarna sila samo v avantgardi, temveč je ta sila skrita v množicah, ki težijo k pravicevščinam družbenim spremembam, avantgarda pa mora samo najti pravilno pot mobilizacije množic v boju za njihove interese in v skladu s specifičnimi pogoji v vsaki državi.

Današnji razvoj v svetu zahteva od delavskih gibanj, da se bolj angažirajo pri reševanju mednarodnih problemov, kakršni so na primer borba za mir, razročitev, prepoved atomskih poskusov v vojne namene in souporaba atomskega orožja, za odklanjanje vojne kot sredstva pri reševanju mednarodnih problemov, ustavitev napadnih pritiskov in vojnih avantur proti nekaterim azijskim in afriškim državam ter osvobodilnim gibanjem v kolonijah itd.

Delavski razred ne more ostati ravnodušen do tega, ali se proizvaja jedrsko orožje ali ne. Človeštvo trepeta pred tem strašnim uničevalnim sredstvom in delavski razred je danes v položaju, ko brez vidnejšega odpora sam celo proizvaja sredstva, ki ogrožajo človeštvo. Protagonisti vojne nudijo delavskemu razredu kruha, zato da proizvaja razna vojna sredstva, in pri tem govorijo, da ni drugega izhoda, če naj bi se izognili brezposelnosti. Toda delavski razred bo skupno z drugimi naprednimi silami stopil na drugo pot, pot boja proti oboroževalni tekmi.

kratko, vendar zanimivo

NAJSTAREJŠI 60, NAJMLAJŠI 23 LET

Pred nedavnim so tudi v tovarni usnja »Runo« v Tržiču izvolili nov delavski svet. Delavski svet šteje 16 članov, izmed katerih je najstarejši član star 60, najmlajši pa 23 let. Le-ta je tudi edini mladinec do 25 let starosti v delavskem svetu tovarne »Runo«. — Med 16 člani delavskoga sveta sta dve ženi. V upravnem odboru ni nobenega mladega človeka do 25 let starosti. Na prvem rednem zasedanju je delavski svet izvolil velik komisijo, in sicer: komisijo za sezavljanje tarifnega pravilnika in norm, komisijo za higieno-tehnično zaščito, investicijsko komisijo, komisijo za sprejem in odpust delavcev, komisijo za določanje delovnih mest in disciplinsko komisijo.

KONCERT SOLSKIH PEVSKIH ZBOROV V KRAJNU KONČAN

Vsakoletni nastop solskih pevskih zborov iz Kranja, Stražišča in s Primskovega je za nami. V sredo, 16. aprila, je bil koncert vseh treh zborov v Stražišču, v ponedeljek v Kranju, medtem ko je bi-

la »turneja mladih« končana v sredo na Primskovem.

Izbor pesmi, ki je obsegal mladinsko pevsko literaturo in izvajanje, sta obiskovalce na vseh treh koncertih zelo navdušila. Zasluža za tolikšen uspeh gre marljivim pevcem, zlasti pa zborovodjem tovarišu Grudnu, ki vodi mladinski pevski zbor s Primskovega, dalje tovarišu Edu Ošabniku, zborovodji mladinskog zabora iz Stražišča in Janku Priboviču, zborovodji mladinskog pevskega zabora iz Kranja. aa

»DESETI BRAT« NA ODRU SVOBODE BREZNICA

V nedeljo je bil na Breznički premieri Jurčičeve igre »Deseti brat«. Prireditve, ki jo je spremjal tudi petje, je dobro uspela in številni gledalci so dali nastopajočim igralec in režiserju Cirilu Jalu vse priznanje. Razen njega se so še posebno lepo uveljavili Deseti brat — Franc Mulej z Vrbe, dalje Kravalej — Maks Pogačar in Lovro Kvas — Franc Justin; tudi ostali so dobro dopolnjevali celoto. Gledalci so bili presenečeni tudi nad zelo domiselnim in funk-

cijsko sceno, ki so jo izdelali igralci sami. F. L.

100 VRST JEKLA

Cudno se to sliši. Navadno poznamo le trdo ali mehkejše jeklo in se jezimo, če nam nož ne reže. Toda strokovnjaki ga ločijo in delijo na razne vrste. Vsaka vrsta je namenjena za določeno delo, strojno, orodje itd.

Tako tudi na Jesenicah že izdelujejo nič manj kot 100 vrst različnih jekel, ki so določena za konstrukcije, orodje itd. Skupna zmogljivost jeseniške jeklarne je 300.000 ton surovega jekla letno in so tako za Zenico na drugem mestu v državi, pred Železarom v Ravnh, Storah, Smederevem in Nikšiću. Sedanji bruto dohodek Zelezarne Jesenice že dosega 27 milijard dinarjev letno. Z boljšo organizacijo, rekonstrukcijami in ureditvijo prometa pa računajo, da bodo dosegli še znatno večji učinek in povečali proizvodnjo surovega jekla za novih 50.000 ton letno.

PREPLESKANO IN SUHO V ENI URI

Tovarna barv in lakov — »Cotore v Medvodah, ki je v zadnjih letih zelo povečala svojo proizvodnjo, bo v kratkem nudila odjemalcem novo, preizkušeno premazno sredstvo, ki se posuši v eni, do največ v dveh urah. Gre za premazno sredstvo, ki jih uporabljamo pri vozilih — avtobusih, traktorjih itd. Hkrati pripravljajo tudi posebno premazilo za lesnitne plošče, ki je na našem trgu potrebno. Tudi po kvantiteti so lani dosegli rekord, in sicer s 6500 tonami izdelkov. K. M.

POZABLJENA ZANIMIVOST

Kraška votlina pod Babjim zidom nad Bohinjo Belo je kaj malo znana. Kot pripravujejo domaćini, je to zanimivo jamo z lepimi kapniki obiskovalce včasih neprimereno več turistov kot danes. Vodili so jih posebni vodiči z Bohinjske Belje ali z Bleda. Med NOB je bila ta skrivenost jama zatočišče številnim partizanom. Ob nekem napadu so jo Nemci precej poškodovali. — Da je zanimanje za to naravno posebnost danes toliko manjše kot nekdaj, je predvsem vzrok v tem, ker ljudje kratkomačno ne vedo zanjo. V zadnjem turističnem prospektu Bleda in okolice v tujih jezikih jo sicer v kratkih besedah omenjajo, vendar pa bi bilo potrebno storiti še kaj več, n. pr. urediti poti, markacije, zagotoviti vodiče že zaradi razsvetljave, ker je v jami temno in nevarno. —jb

POTUJOČA KNJIŽNICA

Potujoča knjižnica, ki jo je kamniška Solidarnost kupila in dala na razpolago čitalcem v Motniku, zelo dobro dela. Ljudje pridno posegajo po knjigah in so hvaležni društvu, da jim je posredovalo najpomembnejša dela iz domače in tujje književnosti. Društvo bo kupilo še dve knjižnici in ju poslalo na podezelje.

naša kronika

OBISK DELEGACIJ V KRAJNU

Kranj, 24. aprila. — Danes dopoldne je prispeval v Kranj dvočlanska delegacija Indonezije, ki je prisostvovala delu VII. Kongresa ZKJ v Ljubljani. Na ObLO, kjer jih je sprejel predsednik tov. Aci Puhar, so se gosti zanimali zlasti za komunalno ureditev pri nas in za sodelovanje državljanov v samoupravnih organih.

Na Okrajski ljudski odbor je prispevala tudi delegacija Egipta, ki je prav tako prisostvovala delu VII. Kongresa. Predsednik OLO Vinko Hafner jim je odgovarjal na tevilstvo vprašanja o naši družbeni ureditvi in gospodarskem razvoju pri nas. Zatem so gosti v spremstvu predsednika Hafnerja ogledali tovarno »Inteksa« v Kranju. K. M.

STANOVANJSKI PROBLEMI NA SEJU OBLO BLED

V sredo zvečer je bila v sejni dvorani Občinskega ljudskega odbora Bled 6. rednega seja Občinskega ljudskega odbora. Najvažnejši problem, o katerem so razpravljali na skupni seji obeh zborov, je zidanje stanovanjskih hiš. Medtem ko je bilo lani razdeljeno vsem prisilcem za nekaj nad 30 milijonov dinarjev, se je letos vsota povečala skoraj na 70 milijonov.

Nekatera gostinska in trgovska podjetja, kakor hotel Toplice, Park hotel, Jelovica, Specerija Bled, Koloniale Bled in druga pa že dalj časa preurejajo svoje gostinske in trgovske lokale. Adaptacije bodo v mesecu maju v glavnem zaključene. Podjetja so zahtevala pravilno vpliv na stanovanjske skupnosti.

Nadalje je ObLO nekaterim podjetjem dodelil posojilo iz občinskega investicijskega sklada in se odločil za najetje posojila za dokončno ureditev zgornjega dela blejskega gradu in za vodovod na Poljanah. Za najnujnejšo vzdruževalna dela pa je ObLO šolam Gorje, Ribno in Boh. Bela iz stanovanjskega sklada določil 4 in pol milijona dinarjev. —jb

V »MARMORJU« SO Z ANKETO IZBRALI DELEGATE ZA NOVI DELAVSKI SVET

Dne 19. aprila je kolektiv podjetja »Marmor Hotavlje« izvolil 17-članski delavski svet. Volitve so bile dobro pripravljene. Kandidati so izbrali z anketo. Pri volitvah v DS lani je 9 članov kolektiva, ki jih je kolektiv z anketo izbral za kandidate, enostavno odklonilo delo v samoupravnih organih. Letos pa je odklonilo sodelovanje samo 1 članu-kolektiva in še to z opravljivim razlogom.

Ker je podjetje še v razvoju, čakajo novi DS in UO težje naloge, morda še težje kot v l. 1957. ko je bila največja skrb za vedno storilnost dela in za uvajanje norm. Pri tem so bili dosegjeni nasproti l. 1956 lepi uspehi. Da je DS znal bolje gospodariti, se da sklepali iz tega, ker je razmeroma majhni dobitek, to je nekaj manj kot 4 milijone, razdelil tako, da dobi podjetje v sklad za samostojno razpolaganje 2 milijona, ostali znesek se pa deli na plače in premije. Ce bo novi DS nadaljeval začeto pot, lahko pričakujemo lepe uspehe, celo še boljše kot lani, zlasti pri povečevanju proizvodnje, saj je še vedno dovolj skritih rezerv, ki jih bo potrebno uporabiti.

KMETIJSKE ZADRUGE BODO ODKUPOVALE KMETIJSKE PROIZVODE

V zvezi s prizadevanji, da bi splošno trgovino čimprej ločile od kmetijskih zadrug, predvideva tudi družbeni plan radovališke občine, da se bodo prodajalne kmetijske zadruge Podmart, Radovljica, Begunje in Brezje izločile iz sejstava kmetijskih zadrug in priključile obstoječim trgovskim podjetjem oziroma, da bodo delovale kot samostojne trgovske organizacije. Odkup kmetijskih proizvodov bo potekal v celoti preko kmetijskih zadrug in preko podjetij za tiste pridelke, ki jih bodo proizvajalci prodajali neposredno podjetjem.

Da bi bila postrežba čim boljša, predvideva družbeni plan, da si morajo vsa trgovska podjetja prizadevati, da bi organizirala prevoz blaga na dom. Do sedaj je to uspelo v zadostni meri organizirati v občini le Trg. podjetju Lesce.

Lj.

OBRAZI IN POJAVI PISMA OD VOJAKOV

Saj je navadno čisto vseeno, kdaj, kje in kako sem služil vojsko. Zadostuje — v zvezi s pričujočim zapiskom — da povem, da sem jo služil zdaj, prav pred kratkim, da je torej ta zgodba, ki jo ponujam spoštovanemu bračcu v premislek, zgodba iz današnjih dni. Pa se to: bojim se, da je takih zgodb pri nas kljub vsemu še veliko, veliko preveč.

Z vojaki moje enote sem se dobro razumel. Armijski jih je vzgajila v dobre vojake in dobre fante. Kadar smo v odmorih med težkimi in napornimi vežbami ležali v borni travni med kamenjem in kadili — če smo imeli kaj — je ni bilo redi, o kateri se ne bi pogovorili.

Zato se nisem začudil, ko je nekoga dne popoldne prišel k meni v četno pisarno — no, ali ni vseeno, kako mu je bilo ime? — najbo: Franc. Po predpisih je pozdrivil in prosil za

S skupščine Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje Sindikati naj bi se izdatnejše ukvarjali tudi s problemi socialnega zavarovanja

Ukinili naj bi privatno dentistično prakso — Predlog za ustavobitki vsejakor potrebeni, pri nadaljnji obiskih pa vsekakor ne bi smelo več priti do primeroval, da bolnika z navadno drisko zdravnika obišče sedemkrat na domu. Cesto zdravnik obišče bolnika na domu samo zato, da mu prepriče recept, ki ga je bolnik že dobil pri specialistu.

Gledate preventivne službe so poudarili, da zdravniki niso obiskali podjetij, za katere so bili zadolženi. Tako je bilo od skupno 3 milijonov preventivnega sklada izkorisčenih le nekaj nad 200.000 dinarjev.

DELAVEC POTREBUJE HRA-NARINO ČIMPREJ

Govorili so tudi o izplačevanju hranarin delavcem. Sedaj morajo delavci zaradi zamotanega in dolgega postopka čakati na hranarino celo po 2 ali 3 mesec. Zato so že pred lanskim letom z devetimi podjetji sklenili pogodbe, da so podjetja delavcem izplačevala hranarino takoj.

Lansko leto je Zavod pozval še

ostala podjetja z več kot 50 za poslenimi delavci, naj bi prevezla izplačevanje hranarine. Na ta poziv pa se je odzvalo samo 5 podjetij v celiem okraju. Tako izplačuje hranarino od 78 podjetij z več kot 50 zaposlenimi delavci le 14 podjetij. Brez dvoja bi v interesu svojih delavcev podjetja moral prevzeti izplačevanje hranarine, ker to za posamezno podjetje ne predstavlja velikih težav, delavec pa le pride pravočasno do svojih prejemkov.

KORISTNO RAZDELJENIH 23 MILIJONOV

Lansko leto je Zavod za socialno zavarovanje ustvaril 46 milijonov dobička. Polovico tega mora Zavod odvesti v rezervni sklad, polovico, t. j. 23 milijonov pa so na današnji skupščini razdelili takole: za gradnjo zobra-nega paviljona na Bledu 4 milijone, za adaptacijo prostorov Zdravstvenega doma v Cerkljah (ki je sedaj v privatni ordinaciji) 500.000, za dograditev novega zdravstvenega doma v Bohinju 9 milijonov, za dograditev novega zdravstvenega doma v Gorjeni vasi (ki je prav tako v privatni ordinaciji) 3,5 milijona, za ureditev prostorov za zdravstveni dom v Zadružnem domu v Zireh 4 milijone, in za začetek gradnje zdravstvenega doma v Železnikih 2 milijona dinarjev. Tako bodo s tem presežkom in dodatnimi sredstvi občinskih ljudskih odborov letos urejeni zdravstveni objekti v petih občinah z izjemo Železnikov, kjer bodo gradnjo šele pričeli. Pri-tresti tudi mišljena, da lahko v

ocela je treba pririditi dr. Premruju, ki je se vprišal, zakaj zastopniki iz delovnih kolektivov ne spregovorijo o nesrečah pri delu, higienično tehnični zavodi itd. in izgubi narodnega dohodka zaradi slabosti na teh področjih. Organi delavskega upravljanja in sindikalne organizacije bi morali resnejše obravnavati na eni strani vprašanje trošenja sredstev za socialno zavarovanje, na drugi strani pa izgubo narodnega dohodka. Lansko leto se je nad 10 odstotkov zaposlenih delavcev v kranjskem okraju ponesečilo pri delu, zaradi česar je bilo izgubljenih okrog 80 tisoč delovnih dni; to pa pomeni nad 270 milijonov izgubljenega narodnega dohodka v enem letu. (Karakterističen je podatek, da je več kot polovico ponesrečencev mlajših od 30 let in da se je največ nesreč zgodilo ob nedeljkih). Ce k nesrečam prispevamo se bolezni, potem ugotovimo, da je lansko leto bilo izgubljenih nad 720 tisoč delovnih dni, kar pomeni poldružno milijardo dinarjev izgubljenega narodnega dohodka, če računamo, da ustvari delavec na dan samo 2000 dinarjev vrednost. Resnejše analize o teh problemih bi podjetjem samo koristile.

PROTI KAMPANJSKEMU SPREJEMANJU PACIENTOV

Največji del razprave na skupščini je bil posvečen problemu zobodravstvene službe. Ugototi-

ODMEV Z ZBOROV VOLIVCEV V KRAJSKI OBCINI

Ali je podražitev vode upravičena?

Pred kratkim je uredništvo do-bilo pismo, v katerem eden od naročnikov piše naslednje:

Bil sem na zboru volivcev in se s tem v zvezi nameril, da vam nekaj napišem... Gre za podražitev vode. Predlog je, da se od 32 din na osebo podraži na 83 din, in sicer 25 din za go-spodinstvo, 22 din za straniče in, kar je najbolj oderuško, 36 din na kopalinico... Veliko ljudi

je izjavilo, da so si nameravali 14.000 prebivalcev mora zadovoliti s kapnicami, vodnjaki, potoki in reki. V občini je tudi 30 lokalnih vodovodov, iz katerih se oskrbuje z vodo 5.700 prebivalcev, toda samo 15% od teh uživa z vodovodom zdravo vodo, ker so ti vodovodni zastareli in že izrabljeni. Potrebno je torej ne-kaj ukreniti in ljudem zagotoviti zadostni in predvsem zdravo vodo.

V ta namen je Občinski ljudski odbor Kranj sestavil program vodovodnih gradenj, po katerem naj bi obnovili sedanji

Oprostite mi, da vas nadlegujem s takimi stvarmi. Zdi se mi, da je dolžnost časopisa, da to uredi...

Vse sile za zdravje in napredok!

Strinjam se s tovaršem, ki mi je poslal to pismo in na koncu pisma zapisal: »Vse sile za zdravje in napredok!« To je imel pred očmi tudi Občinski ljudski odbor Kranj, ko je razpravljal o preskrbi prebivalstva z vodo. Pri tem pa je ljudski odbor ugotovil, da so vodovodni objekti v kranjski občini na eni strani premajhni, da bi zadovoljili potrebe vseh prebivalcev, na drugi strani pa že tako iztrošeni, da je nevarnost, da bi kmalu ostali brez vode, če se ne bi takoj lotili obnovitve vodovodov. Vedeti je treba, da dobiva v občini pitno vodo iz vodovodov le 26.000 prebivalcev, medtem ko se

»Čemšenik« 35 milijonov (z upoštevanjem vrednosti izkopanega materiala), za vodovod »Nova vas« 65 milijonov. Za razširitev vodovodnega omrežja proti Medvodam in proti Tržiču ter za ureditev nekaterih lokalnih vodovodov pa bi potrebovali še nadaljnji 100 milijonov. Gre torej za nujno investicijo v višini 200 milijonov, ki jo je treba vložiti v najkrajšem času. Računajo, da bi se to delo urediti »z« v petih letih. Toda, od kod dobiti sredstva? Razumljivo je, da je treba na prvem mestu upoštevati vodarino.

Najvišja je torej cena pri pavšalistih za souporabo straniča in kopalnice, ki pa ne znaša 83 dinarjev na osebo, kot je bilo go-

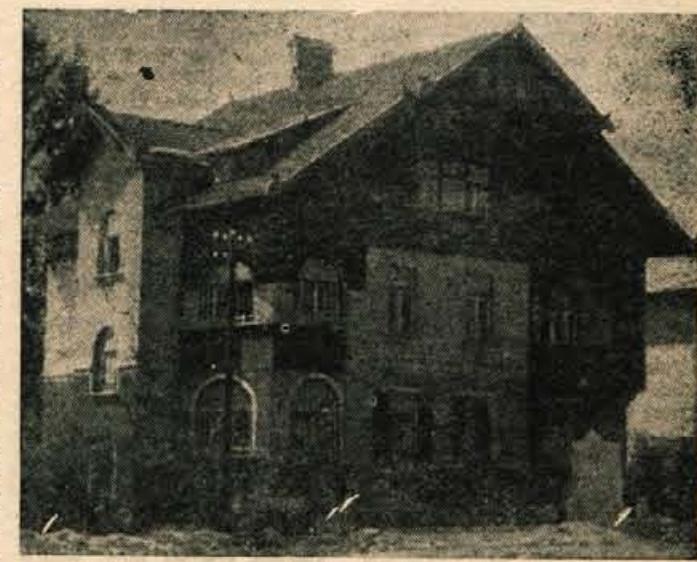
Oglejmo si cene za vodo:

Vrsta potrošnika	dosedanja cena	nova cena
1. Za široko potrošnjo (m ³ vode)	10 din.	10 din.
2. Za večjo obrt	50 din.	50 din.
3. Za industrijo	80 din.	160 din.
4. Cena za pavšaliste:		
a) brez uporabe kopalnice in straniča (na osebo na mesec)	10 din.	26 din.
b) souporaba straniča	18 din.	47 din.
c) souporaba straniča in kopaln.	32 din.	63 din.
d) za veliko živilo (na glavo)	12 din.	31 din.
e) za male živilo	6 din.	16 din.

vodovod, zagotovili zadostni novi virovi vode, in razširili vodovod še na tista območja, kjer ga sedaj še nimajo. Za prvo fazo, to je za sanacijo vodovoda in zagotovitev novih virov bi potrebovali najmanj 100 milijonov dinarjev, in sicer za vodovod

vora na zborih volivcev, ampak 63 dinarjev. Vprašamo se, ali je to zares tako visoka cena, da bi za potrošnika predstavljalo Lukšus? Gotovo da ni. Tisti, ki nimajo svoje kopalnice in ki si tudi ne more pomagati s čebrom ali škafom, se mora najmanj en-

Zgodovinska obletnica

V NEDELJO, 27. APRILA, BO SLOVENSKI NAROD PRAZNOVAL POMEMBNO ZGODOVINSKO OBLETNICO. NA TA DAN PRED 17. LETI JE BILA NAMREČ V LJUBLJANI USTANOVljena OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA, KI JE POD VODSTVOM PARTIJE POPELJALA SLOVENSKI NAROD V SKUPNI NARODNO-OSVOBODILNI BORBI JUGOSLOVANSKIH NARODOV DO SVOBODE. Na sliki: VIDMARJEVA VILA POD ROŽNIKOM V LJUBLJANI, KJER JE BIL 27. APRILA 1941. LETA USTANOVNI SESTANEK OP.

Tri vprašanja s posvetovanja mladih zadružnikov

Slučajnemu udeležencu nedeljskega posvetovanja mladih zadružnikov kranjskega okraja ostanejo za razmišljanje posebno tri vprašanja: sprejemanje kmečke mladine v Zvezo komunistov, premajhno oslanjanje na lastne sile in predlog reorganizacije Kmetijske šole v Poljčah.

NE BODIMO NEZAUPLJIVI DO MLADINE

Kmečka mladina se danes že krepko vključuje v družbeni razvoj. Najdemo jo v občinskih ljudskih odborih, upravnih odborih kmetijskih zadrug, svoja napredna stremljenja uveljavlja v delu aktivov mladih zadružnikov itd. Nihče ne more oporekat tega hotejnja mladine za napredkom in želje po čimurješnjem vračanju na takih družbenih razvojih. Zal se zdi, da vaške organizacije Zveze komunistov teh pozitivnih stremljenj kmečke mladine ne vidijo, kajti pri sprejemanju kmečke mladine v vrste ZK kažejo toliko okorelosti in ozkočnost, da se upravijo vprašujemo, kdo naj, če ne vaški komunisti sami, skrbijo za pomladitev njihovih vrst. Sedaj so sicer že zelo redki primeri, da bi v zvezi s sprejemom v Zvezo komunistov omemnili udeležbo v NOB, vendar bi se pa razen tega moralni

kmečke mladine v Zvezo komunistov. Najvažnejši del vzgoje pa bo moral organizacija opraviti vsekakor po sprejemu teh mladih ljudi v svoje vrste. Upajmo, da bo konec leta že več kot pa samo 30 kmečkih mladincev včlanjenih v Zvezo komunistov.

VEČ ZAUPANJA VASE! Udeleženci posvetovanja so govorili o raznih lokalnih problemih kot n. pr. vodovodih, škropljaju sadnega drevja itd. Ti problemi so se jim zdeli neresljivi oziroma so iskali njihovo rešitev izven svojega kraja, v okraju, republike. Iz tega se vidi, da se je celo na mladino preneslo mišljenje, da je treba za vsako stvar iskati rešitev od zunaj, namesto da bi za rešitev takih vprašanj angažirali lastne sile. Ko postavljajo zahtevo, da jim mora to ali ono stvar urediti občina oziroma okraj, se ne zavedajo, da so del te občine oni sami, da je to njihov krajevni odbor, njihova kmetijska zadruga in podobno. Danes je sistem socialistične demokracije dosegel že tako visoko razvojno stopnjo, da ni več nobenega vprašanja, ki ga ne bi mogli na ta ali drug način rešiti, na zboru volivcev, v okviru krajevnega odbora, kmetijske zadruge itd. Če hoče n. pr. kmet sam skropiti drevje, kadar bi se mu zahotel, to ni okrajni problem, ampak se da brez vsakih težav rešiti v okviru zadruge. Pri postavljanju določenih problemov pred skupnost se je torej potrebljalo, da se skupnost seje tukti kot del te skupnosti in za rešitev teh problemov računati najprej na lastne sile.

VPRASAJMO KMETE, KAJ MISLIJO

V zvezi s strokovnim izobraževanjem so govorili tudi o stanju na Kmetijski šoli v Poljčah. Ta šola je namreč zasedena le polovico toliko kot je njenja kapaciteta. Na zadružni zvezi včlanjajo, da v šoli ni več kmečkih fantov zaradi tega, ker jih hočejo imeti starši doma za delo čez poletje. Zaradi tega predlagajo, naj bi učni program, ki trajá sedaj ne-pretrgoma eno leto, razdelili na dva zimska dela. Tako bi kmečki fantje lahko čez zimo obiskovali šolo, poleti pa bi delali na domači kmetiji. Proti temu predlogu pa je načelen pedagoški pomislek, namreč prekinitev pouka za daljšo dobo, na drugi strani pa tudi praktični gospodarski pomislek, ker bi gojenici zapustili šolo prav takrat, ko bi se v njej učili praktičnega poljedelstva, sadjarstva, živinoreje in tako dalje. Tako bi na eni strani dobivali napreden teoretičen pokrov iz kmetijstva, na drugi strani pa bi se v praktičnem delu domače vedno držali zastarelih navad. Pred razdelitvijo pouka na dve leti bi vsekakor morali poiskati vse možne druge načine, da bi dobili v šolo zadost kmečke mladine. Zelo koristno bi bilo o tem z anketo vprašati kmete same. Ne verjamemo namreč, da bi z dobro voljo ne mogli napolnitvi šole v Poljčah.

V uvodu omenjeni naročnik se v pismu vprašuje, zakaj je voda tako visoko »obdavčena«. Menimo, da tu res ni umestno govoriti o obdavčenju vode, saj voda nič ne stane in bi jo pravzaprav lahko dobivali zastonj. Stanejo le vodovodni objekti, nihova uporaba in nadomestitev pa se izraža v ceni vode, ne pa v davku na vodo.

-iv

KLUBA GOSPODARSTVENIKOV

Vse člane Kluba gospodarstvenikov obveščamo, da bo v ponedeljek, dne 28. aprila 1958 ob 16. uri popoldne v klubskih prostorih Trgovinske zbornice Kranj, Prešernova ulica 10/I., predava-

PROBLEMATIKA ZASCITE INDUSTRIJSKE VOJVINE
Predaval bo dr. Stojan Pretnar, profesor pravne fakultete Ljubljanske univerze.

Uprrava Kluba vabi vse zainteresirane k čim večji udeležbi.

Uprrava Kluba

gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. — Cena malih oglasov je: preklic 20 dinarjev, izgubljeno 10, ostalo 12 din od besede. Naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 475.

Za novo delavnico v Sk. Lek na Trati poleg kolodvora, potrebujemo 3 kvalificirane kleparje. Nastop dela v maju. Javiti se pismeno ali osebno upravi podjetja za toplotno izolacijo "Termika" Ljubljana, Titova 22. 689

Poštenega najditev, ki je 17. aprila našel otroški plašč rjava barve v okolini Jenkove ulice naprošam, naj ga proti nagraditi vrne v oglasni oddelek. 684

Izgubljena je bila rumena svinjena ruta v nedeljo, 20. aprila 1958 od Tenetiša do Gorica. Poštenega najditev naprošam, naj jo vrne v trgovino "Merkur" Kranj. 685

Prodam čebelnjak z dvema žnidarsičevima panjema. Lotrič Cilka, Zg. Besnica 37. 686

Ugodno prodam motorno kolo "Saks" 98 cm ali zamenjam za les oziroma zdino opiko. Erzar Janez, mizar, Zg. Brnik 4. 687

Prodam majhno posestvo v Olševku. Ponudbe oddati na oglasni oddelke. 688

Prodam psa, črnega volčjaka, 8 mesecev starega, odličnega čuvalja. Struževje 25. 689

Prodam poceni dve omari, ogledalo, kredenco, mizo, stole in zaboj premoga. Naslov v oglasnom oddelku. 700

Zamenjam lepo plemenko za pitance, Jenko Janez, Sp. Brnik 52, Cerkle. 701

Zamenjam debel stoječ oreh za kuhinjsko kredenco — Posavec Št. 12. 702

Kupim vseljivo enodružinsko hišico. Plačam takoj. Mohor Janez, Polica 6 pri Naklem. 703

Hišico z vromi na Gorenjskem, takoj vseljivo, kupim. Naslov v oglasnom oddelku. 704

Kupim do 2 m² borovih suhih desek 30 mm. — Ažman Karol, mizar, Kranj, Savska 6. 705

Kupim malega konja — Ponija — Andrej Kozelj, Primskovo 75, Kranj. 706

Nudim hrano in stanovanje fantu ali dekletu za pomoč na mali kmetiji. Voglje 88, p. Senčur. 707

Preklicujem št. bloka 36583, izdan v Komisjski trgovini v Kranju z dne 4. februarja 1958. — Janez Kremžar. 708

Na prirodoslovno-matematični fakulteti je diplomiral Franci Cierman. Cestita mu KAD. 709

Spremememo več poverjenjnikov in poslovnih agentov za pridobivanje naročnikov za revijo in za nabiranje oglasov v podjetjih. Ponudbe pošljite na oglasni oddelki pod šifro: "Založniško podjetje v Sloveniji". 710

Trgovina "Koloniale" Kranj. Prešernova št. 1 sprejme v službo trgovsko pomočnico špecerjanske stroke. Nastop službe takoj ali po dogovoru. 711

Opozorjam osebe, ki misijo kaj kupiti od Mihelčič Marije, Primskovo 124, da tega ne storijo in da nisem plačnik dolgov, ki bi jih morebiti napravila moja žena. — Mihelčič Alojz, Primskovo št. 124. 712

Prodam dobro ohranjen otroški športni voziček. Justin Anica, Kocrica št. 140. 713

Izgubil sem dežni plašč od Sr. Bele do Sp. Bele pri Preddvoru. — Najditev naprošam, naj ga proti nagradni vrne — Francu Košir, Trstenik 25, Golnik. 714

Prodam namizni štedilnik (rje prost) in pomivalne posode, Črče št. 77, Kranj. 715

Prodam »Vesko«. Naslov v ogl. oddelku. 716

Ugodno prodam ročni voziček. — Struževje 37. 717

Prodam ujivo 2000 kv. metrov, Mlaka 28. 718

Nudim hrano in stanovanje dekletu ali moškemu, ki bi pomagala na kmetiji. Naslov v ogl. oddelku. 719

Elektroinstalaterja in vajenca spremjem takoj. Porenta Milan, »Elektroinstalacija«, Stražišče 25 (pri Ribiču), Kranj. 720

Na tehnični fakulteti je z oddelkom uspešno diplomiral za strojnega inženirja BOJAN BEDENK. — Cestita KAD.

OBJAVE

OBVESTILO

Obveščamo vse bivše borce Skofjeloškega odreda, da bo dne 1. maja ob 10. uri dopoldne odprtje spominske plošče v Topoljah, na kraju smrti komandanta odreda Antona Vrhunca — Blaža Ostrovharja.

Zbirališče je v Selcih ob 8. uri zjutraj. Vabilni tudi ostali!

Vabi odbor ZB NOV Selca

PRODAMO

- 1. Dva bobnasta sušilna stroja
- 2. Dva široka fularda
- 3. Dva ozka fularda
- 4. En okrogli egalizirni stroj
- 5. En merilno-dublirni stroj
- 6. En predgrevna voda (ekonomajzer)
- 7. En križno-navjalni stroj

Cena po dogovoru. Oglej strojev je možen vsak delavnik od 6. do 14. ure.

Bombažna predilnica in tkalnica Tržič

KINO

STORZIC, Kranj: 26. aprila amer. barv. cinemascopic film s stereofonskim zvokom "TRIJE ZA REVIVO". 27. aprila ob 10. uri amer. barv. film "TO JE LJUBEZEN", ob 14. uri ang. barv. film "ZVEZDA INDIJE", ob 16., 18. in 20. uri amer. barv. cinemascopic film s stereofonskim zvokom "TRIJE ZA REVIVO". 28. aprila ob 16., 18. in 20. uri franc. barv. film "POT V RAJ".

SVOBODA, STRAŽIŠČE: 26. aprila ob 18. uri ang. barvni

film "ZVEZDA INDIJE", 27. 4. ob 15., 17. in 19. uri ameriški barvni film "TO JE LJUBEZEN".

TRIGLAV, PRIMSKOVO: 26. aprila ob 20. uri angl. barvni film "ZVEZDA INDIJE", 27. 4. ob 15., 17. in 19. uri premiera franc. barv. filma "POT V RAJ".

NAKLO: 26. aprila ob 20. uri premiera jugoslovanskega filma "VRNIL SE BOM", 27. 4. ob 16. in 19. uri angl. barvni film "ZVEZDA INDIJE".

RADOVLJICA: 25. do 27. aprila ameriški barvni cinemascopic film "SEDEČI BIK". Predstave v petek in soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

LJUBNO: 26. in 27. aprila amer. film "IZGNANIČI IZ POKER FLAJTA". Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 18. uri.

SORA, SKOFJA LOKA: od 25. do 27. aprila amer. barv. film "POKLICI M' ZARADI UMO-RA".

BLED: 25. do 28. aprila češki barvni film "DOBRI VOJAK SVEJK". V petek, soboto in ponedeljek ob 17. in 20. uri, v nedeljo ob 14., 16., 18. in 20. uri — dopoldan ob 10. uri matine.

KRVAVC, CERKLJE: 26. in 27. aprila amer. barv. film "NA APASKI MEJI". Predstave v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 15., 17. in 19. uri.

GLEDALIŠČE

PRESERNOVSKO GLEDALIŠČE

KRANJ

Sobota, 26. aprila ob 20. uri: "VZROK". Drama v petih slikah. Uprizoritev študentov Dižaškega doma Kranj — Izven.

Nedelja, 27. aprila ob 16. uri: F. Goodrich - A. Hackett: "DNEVNIK ANE FRANK". V počasnosti obletnice ustavnovitev OF. Gostuje DPD "Svoboda" iz Stražišča. Izven in za podeželje.

TRZNI PREGLED

V KRANJU

V ponedeljek smo na kranjskem živilskem trgu zabeležili naslednje cene: fižol 50 do 65, ajdova moka 70 do 80, koruzni zdrob 40, ješpren 60 do 80, kaša 70 do 80, kroma za kokoši 35 do 40, koruzna moka 40, koruz 35 do 40, proso 35, oves 30, semenski grah 200, žalotka 40 do 50, čebulček 150 do 300, orehi 90 dinarjev liter; korenček 40 do 60, navadno korenje 15 do 20, sir-skuta 90 do 100, surovo maslo 460 do 40, zelje v glavah 35, redkev 20 do 500, kisla repa 25 do 28, kislo zelje 30, čebula 50 do 60, semenski krompir kiflček 30 do 40, krompir 10 do 13, pesa 30 do 40, mleta pšenica 500 din kg; mleko 30, smetana 200 din liter, jajca 14 do 16 dinarjev komad, kokoši 350 do 450 din kos, zajci 100 do 800 din kos, špinaca, motovilec in radič 20 do 25, solata berinka 25 din merica; česen 5 do 10 din kom., per 5 do 10 din kom., koleraba 5 do 30 din komad, peteršilj 10 do 15 dinarjev šopek.

Poročilo so se: Ignac Kramar, zidar in Ana Spehonica, kuharica; Alojz Rajnar, pleskar in Cecilia Klemenc, bol. strežnica.

V ŠKOFJI LOKI

Na živilskem trgu v Škofijski Luki smo v sredo zabeležili naslednje cene: krompir 9 do 10, čebula 50 do 60, pesa 30 do 40, korenček 40 do 45, rumena koleraba 15, jabolka 100 din kg; jajca 15 din kom., per 5 do 10 din kom., koleraba 5 do 30 din komad, peteršilj 10 do 15 dinarjev šopek.

Franc Brajer, tovarniški delavec in Ema Černe, tovarniška delavka; Rajko Kuri, zidar in Gabrijela Koprivnik, gospodinja; Alojzij Lah, tovarniški delavec in Marija Lukanc, gosp. pom.; Anton Horvat, tovarniški delavec in Genovec Eberlinc, instrumentarka.

AVTOPROMET KRANJ

VOZNI RED

KRANJ—SENČUR—CERKLJE—LJUBLJANA

Vozni ob nedeljah

km	8.50	16.00	Odhod	KRANJ	Prihod	10.55
7.02		16.12		SENČUR		10.43
7.10		16.20		TRATA		10.35
7.15		16.25	17.30	CERKLJE	10.30	20.40
7.20			17.37	ZG. BRNIKI	10.25	20.33
7.25			17.43	SP. BRNIKI	10.20	20.27
7.30			17.45	LAHOVČE	10.15	20.25
			17.48	KLANEC		20.22
			17.53	SP. POTOK		20.17
			17.55	KOMENDA		20.15
			18.02	MOSTE		20.08
			18.12	VODICE		19.58
			18.20	REPNIJE		19.50
			18.23	SKARUČNA		19.47
			18.33	SMARTNO		19.37
			18.35	TACEN		19.35
			18.40	ST. VID		19.30
			18.50	LJUBLJANA	Odhod	19.20

Vozni red stopi v veljavo dne 27. aprila 1958.

kisla repe in kislega zelja 20 din. špinaca, regrat, radič, motovilec po 20 din merica, česen 10 din komad, peteršilj 10 do 15 din šopek, smetana 15 din zajemalka, sirček 12 din kom., por 10 do 20 din kom., čebulček 300 din liter.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V KRANJU

Rodile so: Marija Česen, delavka — deklica; Rozalija Ignaščenko, gumarica — deklica; Jožica Benedičič, delevka — dečka; Stanislava Bučan, predikla — deklica; Sl

Šola in izvenšolsko udejstvovanje mladine

Ob površnem pogledu na delo naših šol bi človek dejal, da se življenje v njih ni premaknilo in da je desetletja teče po istih krovovih. Saj so na zunaj obravnavo šolskega dela, uspehov in ne-

S POSVETA O KULTURNI DEJAVNOSTI BOHINJA

Pred kratkim je bil v Bohinjski Bistrici sestanek zastopnikov Svobod in prosvetnih društev bohinjske občine. Sestanka sta se udeležila poleg zastopnikov tamkajšnjih prosvetnih društev tudi predstavnika Sveta Svobod in prosvetnih društev pri OLO Kranj. Razgovori so bili posvečeni predvsem organizacijskemu vprašanju, dalje skrb za vzgojo kadrov, povečani in bolj programski politiki dramskih in ostalih sekcij in čimprejšnji ustanovitvi občinskega Sveta Svobod in prosvetnih društev. Ob tej priliki je bilo tudi sklenjeno, da bo ustanovni občni zbor občinskega Sveta Svobod 10. maja v Bohinjski Bistrici.

G.

S SLIKARSKE RAZSTAVE V KRANJU

Spominska razstava del Georges Rouaulta

Ne bilo bi prav, če bi prezeli spominsko razstavo, ki jo je v spomin na slavnega francoskega sodobnega slikarja Georges Rouaulta, pred kratkim priredil Mestni muzej v Kranju.

Georges Rouault, eden najbolj originalnih sodobnih mojstrov, je 13. februarja letos umrl v Parizu. Umetnik je bil eden izmed mogočnih legendarnih likov, s katerimi se ponosa naše stoletje in ki se je podobno kot Picasso, Cocteau in nekateri drugi, poizkusil na najrazličnejših umetniških toriščih. Njegove kompozicije na steklu ne najdejo primere, njegova keramika je bogata in originalna, motivi,

uspehov vseskozi stereotipne, saj je se predvsem okoli vprašanj bolj ali manj uspešnega učenja dajakov, šolske discipline, možnosti staršev za kontrolo nad učenjem otrok, razgovorov o prehodnih učnih načrtih in podobno.

Kljub vsem tem problemom, ki dejansko še vedno obstajajo, so notranje življenje šol počasi spremenjala in počasi, pod pezo dolgotične tradicije, dobiva sodobnejšo vsebino in oblike dela ter prilaganja sedanji stvarnosti.

Tu bi omenil samo nekatere stvari, ki kažejo, da se skuša pouk prilagoditi načinu življenja, ki je značilen za sedanji čas: To so številne ekskurzije v tovarne in ustanove, ekskurzije v zgodovinsko pomembne kraje, uporaba episkopov, diaprojektorjev, radija in kinoparatur, poskusi obvladanja sodobnega likovnega izraza, večje skrbi za pravilno telesno vzgojo, uvajanje tehničnega pouka in podobno.

Vse te novosti, ki počasi preobražajo našo šolo in ji dajejo drugačno notranje vzdružje, so sa-

mo del naporov, kako bi šola postala čim bolj življenska, praktična in kako bi bolje ustrezala dosegenu razvoju na področju znanosti, tehnike, kulture itd.

Minili so tudi časi, ko so bili ljubje mnenja, da sta edina vzgojna činitelja šola in dom. Vemo, da so danes poleg njuj mora močnejši činitelji film, gledališče, časopisi, telesno vzgojna, športna in tehnična društva. Le ob združevanju teh faktorjev lahko upamo, da bo učenec skladno razsel v naprednega in razgledanega državljanina. Zato tudi načela o šolski reformi priporočajo sodelovanje vseh teh činiteljev, ker daje šola samo en izobražev in vzgojje, vse drugo pa otrok pridobiva izven šole, ko se včlenjuje v neke dejavnosti po svojem interesu.

S tem v zvezi pa dobiva sodelovanje šole s Svobodami, prosvetnimi in drugimi organizacijami poseben pomen in mesto.

Ko danes prevzema delovni človek celotni kulturni fond poprejšnjih družbenih redov in ko postaja aktiven, ustvarjalni graditelj tudi na kulturnem področju, potem ko je prevzel oblast v svoje roke, ni vseeno ali bo mladina samo pasiven uživalec kulturnih vrednot, ali bo tudi aktiven oblikovalec bodočega kulturnega dogajanja.

Zato je treba v večji meri uvažati mladino v aktivno kulturno delo že v ranih, to je osnovno šolskih letih. Napak bi bilo misljiti, da se bo včlenjala v to delo mladina dvajsetih let, še manj moremo pričakovati, da bi dosegla neke pomembnejše uspehe na tem področju, če bo ostala v zgodnjih letih zanemarjena in nezainteresirana.

Dokaz velikega zanimanja in tudi velike ustvarjalne sile so otroške predstave, ki jih organizirajo ponekod šole ali Svobode, pa naj bodo to gledališki, pevski, baletni ali drugačni nastopi.

Vendar je organiziranega sodelovanja med šolskimi, kulturnimi, športnimi in drugimi organizacijami še vedno premalo. Ponekod celo menijo, da bi sodelovanje mladine pri teh organizacijah škodovalo vzgoji in izobraževu učencev.

Praksa na šolah, kjer je tako sodelovanje že urejeno, pa nam kaže, da so učenci, ki so dosegli bodisi v športu, bodisi na kulturnem, ali — kateremkoli drugem področju neke uspehe, da so ti učenci samozavestnejši, ponosnejši, ki imajo mnogo bolj razvit čut odgovornosti do kolektiva in do šolskega učenja samega, kakor pa tisti, ki stojijo izven lastnih interesnih sfer in zaposlitve.

S takim sodelovanjem bi prosvetni delavci marsikje mogli podpreti mladino tudi izven šole, kar bi jim obratno obrestovalo pri vzgojnih in učnih prizadevanjih v šolskih prostorih. Kako drugačni so tudi odnos med vzgojiteljem, ki živi in dela z mladino tudi izven šole, kakor pa so med tistimi vzgojitelji in dijaki, ki se srečujejo samo v šoli. Pri prvih je odnos svoboden, sproščen, tovarški, spoštiv, kar temelji na skupnih in skupinem premagovanju težav ter doživljjanju uspehov, pri drugih pa je suhoparen, suh, šolski v slabem pomenu besede.

V vsakem primeru pa bi moralna šolska vodstva skupno z šolskimi odbori doseči plodno povezavo z društvu in usmeriti učence na delo v društvih po njihovih interesih. S tem bi odvajali mladino tudi od prevelikega vpliva filma ter drugih negativnih vplivov okolja.

Ko isčemo vrzoke slabih učnih uspehov, jih vidimo tudi v tem, da je današnji otrok izpostavljen pretevilnim vtiškom, ki jih v glavnem povzroča naravnost bolestno obiskovanje filmov. S pametno zaposlitvijo v šoli in na enem interesnem področju, pa bi se otrok umirjen posvetil ustvarjalnemu delu, kar bi ga vodilo k intenzivnemu razmišljanju o stvarnih problemih predmeta, katerega bi obdeloval.

Sodelovanje šole z društvom je torej nujnost, ki jo zahteva sedanja družbena razvilitost ter je sodoben način uživanja otroka v veliki človeški kolektiv, na najbolj natančen in zdrav način.

filmi, ki jih gledamo

ZGODBA O JOLSONU

Pravzaprav sem v zadregi, kako naj napisem oceno za ameriški barvni film Zgoda o Jolsonu, da ne bom naletel na prevelik odpor filmskega občinstva, zlasti mlajšega, ki film ne more prehvaliti. Je film res tako pomembno delo, da je tolikan razburkal duhove filmsko publike?

Na filmski trak so posneli zgodbo o popularnem ameriškem pevcu Jolsonu, ki je kuševal zvočnemu filmu ob rojstvu in ki je jazz popevkan uril pot v svet. Očividno je hotel režiser razvilitost in estetsko pomanjkljivosti scenarija prekriti z glasbo in pesnimi, kar pa se mu ni posebno posrečilo. Cezmerna nasilenost slabokrvne pripovedi z Jolsonovimi pevskimi nastopi, kjer se scenarist zagrizeno poslužuje tudi suboparnih dialogov, daje filmu kvečjemu medel vtiš o pevčevih neverjetnih energijah in strastni privrženosti publici; to pa je eden izmed glavnih namenov filma. In kje je oblikala popularna popevka »Sonny Boys«, ki je v času prvega zvočnega filma navduševala ljudi štamponi pot v svetu? To pot smo bili pač za to pesem prikrajšani. — Filmski interpret Jolsona je Larry Parks, ki se mu je z intenzivno igro posrečilo upodobiti slavnega pevca in navdušiti publico, medtem ko je partnerju manj posrečeno sekundirala Evelyn Keyes; ne toliko po svoji kriči kot po

zaslugi pomanjkljivega scenarista. Kar je v filmu učitnega, je glasbeni del.

PODZEMLJE PARIZA

je francoski film v črno-beli tehniki, ki ima vse lastnosti dobre kriminalce. Se več: zgodbe ne odlikuje zgodljivimi dinamika in razburljivi prizori, temveč je psihološko poglobljena z vrsto ostro risanih markantnih likov. Lahko bi celo dejali, da je pričevanje rahlo prepojena z nadhom, ki daje psihološkim zgodbam francoskega porekla svojevrsno barvitost. Ce govorimo s svežini, ki jo prinaša zgodba v to zvrst filmov, tedaj gre zasluga predvsem tenkočutni izbiri teme. Gre namreč za dobro organizirano tolpo izsiljevalec, ki s presenejljivo rafiniranimi metodami izvabljajo iz svojih žrtev denar. Dramaturško spretno napisana zgodba dobi spričo odlične igre glavnih igralcev še posebno impresivno podobo. V glavnih vlogah nastopajo Raymond Pellegrin, izsiljevalec, ki je odličen zlasti v prizorih, ko ga čista ljubezenska občutja privedejo do etičnega očiščenja, dalje ljubka Magali Noel, šarmantni Leo Genn, izpriječen največjega kova in Georges Charurat.

Film ne bo ugajal zgodljivim kriminalnim zgodbam, temveč tudi tistim, ki jim ne gre zgodlj za natezanje živcev.

Dramska skupina na Bledu trdovratno molči

Medtem ko je kulturno-prosvetna dejavnost društev v okolici Bleda zelo živahnja, o delu blejske dramske sekcije že nekaj let nislišati. Da je temu tako, je treba iskati vzrok v neustreznih delovnih pogojih, pa tudi v malodrušju, ki se je polastilo tamnojih igralcev — amaterjev.

Nobenega dvoma ni, da se utegnejo še tako dobronamerna hotenja neke igralske družine s pričo pomanjkanja delovnih prostorov razbliniti, kar je zlasti značilno za blejsko prosvetno društvo. Prosvetna dvorana, kateri bi se lahko s pridom posluževalo prosvetno društvo, je last tamkajšnjega TVD Partizan. Sedva uporablja lastnik dvorane za televadnico, medtem ko se za

hotenja dramske sekcije ne meri. Ljudje se upravičeno vprašajo: kaj res ni moč najti poti, ki bi vskladila delovanje obeh društva?

Tudi malodrušje zaradi slabega obiska ni utemeljeno. Publike se kvalitetnih uprizoritev ne bo nikoli branila, odklanjala pa bo slabo naštudirana dela. Tudi v tem primeru pride do veljavne stara, večkrat potrjena resnica, da sta izbira repertoaria in kvalitete uprizoritev gledališki barometer, ki uravnavna obisk.

Nehote pa se vsiljuje še ena misel. Ali ni morda te nedelavnosti krivoigrano malodrušje, ki naj razbremeni ljudi vkskršnega kulturno-prosvetnega dela in jih hkrati opraviči pred javnostjo?

Naj bo tako ali drugače — eno je jasno: kulturni dolg, ki ga amaterska igralska družina dolguje domačemu občinstvu, je le preobčuten, da bi smeli tudi v prihodnje pred njim zapirati oči in zatiskati ušesa.

ca

Končno gostovanje tudi na Jesenicah

Ze večkrat smo poročali o gostovanjih jeseniških gledališčnikov po raznih krajeh jeseniške občine in drugod. O gostovanju tujih ansamblov na Jesenicah pa ni bilo še niti zabeleženega; takšnih gostovanj letos tudi ni bilo. Edino kar bi lahko omenili, je gostovanje plesnega ansambla Mojmirja Sepeta iz Ljubljane, čigar nastop je zlasti navdušil ljubitelje zabavne glasbe. Kot drugo gostovanje po naj omenimo koncert velikega zabavnega orkestra Radia Ljubljane p. v. Bojanja Adamiča. Tudi to gostovanje je zabeležilo nadpovprečno dober obisk.

Jeseničani nimajo nič zoper tovrstna gostovanja, ki so namenjena zgodlj razvedrilu. Zele pa si tudi gostovanj nekaterih poklicnih gledališč in pa koncertov. Morda bi se na občinskem ljudskem odboru le našel kak prispevki za koncertno poslovnično, ki bi organizirala letno vsaj dvoje koncertov na Jesenicah. Takšna gostovanja sicer niso rentabilna, lahko pa jih z vzgojnega stališča pozitivno ocenimo.

slavist trudi 4 ure na teden, ko pa ostali šolniki v 26 urah njegevoga dela ne podpirajo. — Prof. Kolar nas vodi na literarni sprehd po Ljubljani. — Omemba, da je dajaški semenj, trgovanje s šolskimi knjigami ob koncu in na začetku šolskega leta, prenehali s prvo svetovno vojno, ne drži, zakaj dobro se še spominjam, da sem kot višješolec sred 20 let prihajal iz Novega mesta kupoval knjige in da mi je sred 30 let bratranec često pripovedoval, kako si vsako leto na dajaškem semenu zasluži za nove knjige in tudi za kak sladoled.

— Poljanska gimnazija ni bila leta 1925 spremenjena v realko, ampak v realno gimnazijo. Realka je bila deloma samo še v Vegovi ulici.

Zapisek o pozrtovalnih Svobodaših iz Boh. Bistrice

Kulturno delo Svobode — Tomaz Godec — v Bohinjski Bistrici je po občnem zboru, ki je bil lani decembra, postal živahnje. Novo izvoljeni predsednik in ostali odborniki so pokazali precej volje za delo v društvu.

Predvsem bodo posvečali več pozornosti povečanju števila članstva in skrbi za vzgojo novih kadrov — vse v smislu sklepov kongresa Svobod in prosvetnih društev v Mariboru.

Po občnem zboru se je predvsem pokazala povečana dejavnost dramske sekcije. V režiji Franceta Grbca so naštudirali veseloigrigo »Kam iz zadreg«. Vse predstave — tri na domaćem odru in eno gostovanje, so za-

vezležile lep obisk.

V režiji Lovra Strgarja pa so se mladi igralci lotili Shakespeareove drame »Romeo in Julija«. Da so pozrtovalni igralci in režiser vložili v delo ogromno truda, je moč razbrati iz zelo uspele uprizoritve. Premiera, ki je bila 23. marca, je doživelja velik uspeh, s čemer je trud sodelujočih vsaj delno poplačan. Tudi tehnične priprave za uprizoritev so bile za dramsko sekcijo trd oreh. S pomočjo nekaterih upravnih organov in gospodarskih podjetij, pa so tudi te težave prebrodili, medtem ko je kulise in kostume posodilo Prešernovo gledališče v Kranju. Uspeh, ki ga je zabeležila ta uprizoritev, je tudi vzrok, da se je moralna članstva močno dvig-

tudi osnova knjižnega jezika. — Tudi Vodnik, začetnik naše umetno vezane besede, je pisal dobre rime, celo cisteje kakor marsikateri sodobni pesnik.

Prof. Moder pretresa jezik naših učnih knjig za srednje šole in upravičeno poudarja, da je pridobitev trdnega znanja materinščine v šoli ni odvisna samo od učbenikov za slovenščino in od prizadevanj slavistov, ampak tudi od knjig in predavateljev vseh ostalih predmetov. Kaj pomaga, če se

NOVICE S KNJIŽNE POLICE

Rouault ni bil človekoljub. Trpel je, ker ljudje niso bili podobni idealu, ki si ga je ustvaril o človeku. Zato je vseskozi strog censor, okrenut opazovalec človeške neumnosti in gredobe. Sam je bil sodnik svoje estetike, sam arbičer svoje umetnosti. To je bil njegov svet, kamor ni imel ničesar.

Prvi učitelj mu je bil Elie Delaunay, nato pa Gustave Maureau. Po njegovem smrti se je Rouault ustreljal karakteristik šolskih let in sprostil. Nastopila je periooda, ko ustvarjal po svoje, je polna moči, nekakšnega skritega besa in maščevalnosti. — V tehnikah, ki ustrezajo motivom, upodabljajo prostutike v nenavadnih pozah in z neverjetnimi izrazi, karikature sodnikov in cirkuskih ljudi. V tem razdoblju je bil ustanovljen tudi Salon d'Automne in Rouault je bil eden izmed ustanoviteljev. To je bilo hkrati tudi razdoblje borbe, materialnih težav in nepriznanja.

Rouault ni imel nikoli učencev. Z njim se je končala tudi njegova umetnost.

Rouault ni bil človekoljub. Trpel je, ker ljudje niso bili podobni idealu, ki si ga je ustvaril o človeku. Zato je vseskozi strog censor, okrenut opazovalec človeške neumnosti in gredobe. Sam je bil sodnik svoje estetike, sam arbičer svoje umetnosti. To je bil njegov svet, kamor ni imel ničesar. Rouault ni bil človekoljub. Trpel je, ker ljudje niso

MLADA RAST

Ena Kompare

Mlada Darja je ob šopek

Naša mala punčka Darja se za čopek svoj boji, kadar pa jo mama čeče, vedno toži, da boli. Vendar s čopkom se ponaša, ker je dolg že dve pedi in ker sem in tja ji skače, kadar punčka se lovi.

Ali Siniša in Miran drugih misli sta oba in na Darjin čopek dolgi že ves čas oprezata. Ko odrestata, bi rada za frizerja menda šla in na čopku spremnost svojo lahko preizkusita.

Darji čopek sta odstrigla in še spredaj nekaj las, da v tem sta prava mojstra, labko vidite vsak čas. Zdaj brez čopka v vrtec hodi, fantov več se ne boji, ker so njeni laski kratki in za nje pač ni skrbi.

Prišla je pomlad. Sonce je pregnalo sneg s polj. Na drevju so se budili popki.

Tedaj se je prebudila čebelica iz svojega zimskega sna. Pomela si je oči s svojimi žametnimi tačkami, prebudiла svojo tovarišico in skupno sta pokukali iz panja.

Opozili sta, da sonce že kar dovoljno greje, da je povsod svetlo. Zeleni sta iz panja in zleteli k jablani.

«Ali imam kaj za naju, ubogi čebelici? Vso zimo sva stradali.»

«Ne,» jima odgovori jablana. «Prezgodaj sta prilezli. Moji svetovi so še zaprti v popkih. Povprašata pri čenji!»

Cebelici sta odleteli k češnji in jo vpršali, če ima kaj za ubogi čebelici. Dejali sta:

«Vso zimo sva stradali.»

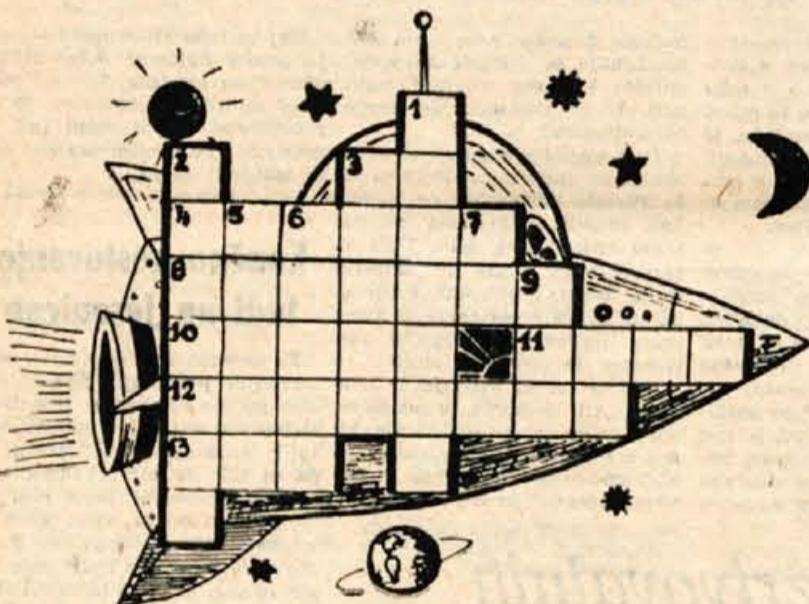
«Pridita jutri, dragi prijateljci!» je odgovorila češnja. »Danes še ni razveten droben pepek. Ko se bomo razvela, vaju bom rada povabila v goščino.«

Cebelici sta odleteli k tulipanu, pokukali v njegovo globoko čašo, toda tudi tam ni bilo ne prahu in ne medu.

Utrjeni in lačni sta se vrátili čebelici domov, ko sta nenadoma opazili v grmu skromen vijoličast cvet. To je bila vijolica. Odprla je svoj cvet, poln dišečega in sladkega soka. Cebelici sta se napili in zleteli veseli domov.

F. A.

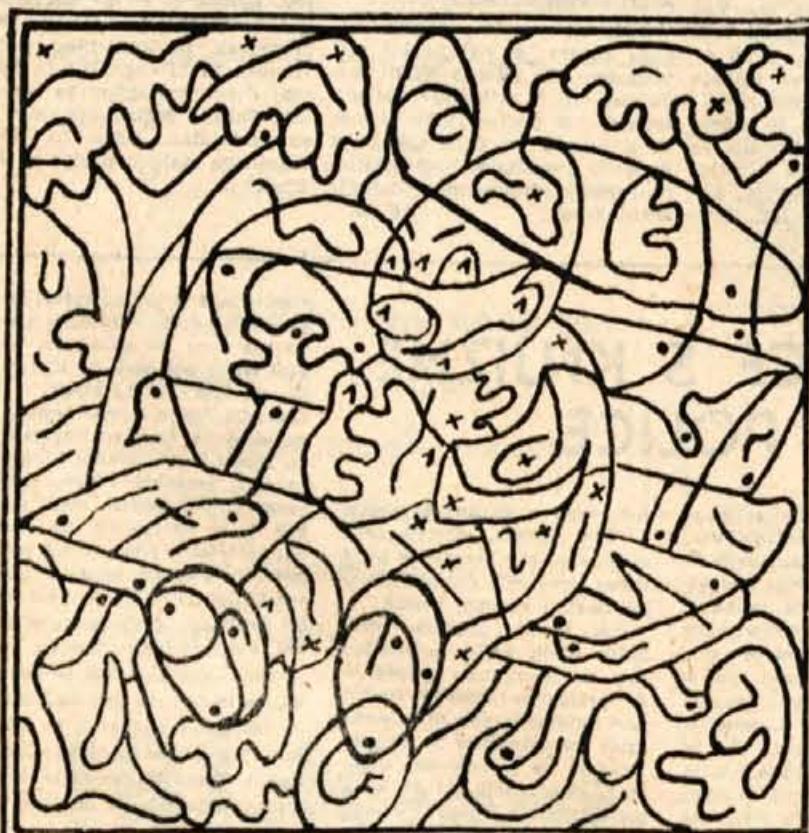
Križanka: RAKETA

Vodoravno: 3. okrajšava za srednji; 4. pripadnik evropskega naroda; 8. razstalnega bivališča; 6. denarna kazensko bojnički, tat, nepridiprav; 10. rimsko ime za eno naših mest; 11. kmet, ki orje; 12. blodnjak; 13. žensko ime.

Napovedno: 1. zvijača, ukana, umetni zemljini spremjevalec; 3. velike živali, Retsheeve: P, s sr., Anglez, labdarin, Ida, AT.

SKRIVALNICA

Kar boš dobil v slikanici, ako pobarvaš polja, označena z: . — rjava, x — zeleno, 1 — rožnato, nikar ne posnemaj!

GRENAK SPOMIN

Petletna tragedija, ki se je končala maja meseca 1945, je bila polna strašnih krivic, polna gorja za naš in vse jugoslovanske narode. Okupator, ki je preplaval našo zemljo ni prizanesel nikomur, ni prizanesel niti najbolj oddaljenim hrivškim vasem.

Nekako pod drugo uro hoda iz Skofje Loke se začne dvigati hrib z imenom Osol-

ga malega naselja. Ko so odhajali so prebivalstvo vedno osušili za razne dobrote, kakov: kokoši, prašičke, zajce, ovce ali kaj drugega. Tako je potekal čas v strahu in trepetu vse do leta 1943. Pa se tege leta nekega majskega dne zopet prišli k stricu in mu pobrali skoraj vse razen nekaj živine in odpeljali tudi njega. Teta je ostala sama z dvema malima otroko-

0, ta naša Polonca

Polonca je triletna deklica iz naše vasi. Takih dekljc je na Gorenjskem še dosti, morda je kateri tudi Polonca ime, ampak tista Polonca, o kateri vam bom zdaj nekaj povedala, je samo ena in zgodbica o njej je čisto resnična.

Polonca ima zelo dobrega očka, dobro staro mamo in at in zraven še skrbno tetko, ki je učiteljica. Kaj pa mama, boste vprašali. Vsak otrok ima vendar mama. Da, tudi naša Polonca jo je imela, pa ji je, pomislite, pred nekaj meseci umrla, čisto mlada mamica. Huda zavratna bolezen jo je zgrabilna prav pri srcu in noben zdraynik ji ni mogel pomagati. Polončina mamica je umrla in deklica je danes sirotica. Ne tako sirota, kakor je bila sirota Jerica, saj Polončin ata ni pripeljal v hišo druge mame... mačehe, tisto ne. Le prave mamice ni več, da bi Polonci pripovedovala pravljice in se z njo igrala. Polonca ne more verjeti in razumeti, da mame ne bo več domov.

Vsak dan gre k tetki učiteljici, kjer se igra s sestrično Marijo, ki hodí v četrtni razred osnovne šole. Marija zna dosti pesmic. Polonca jo zvesto posluša in se jih je ob njej že mnogo naučila. Pa ne samo kratkih in lahkikh, vse, kar zna Marija, zna tudi Polonca. Kadars pripoveduje pesmice, misli na svojo mamo in želi, da bi jih mogla pripovedovati njej.

Poslušajte, kaj si je izmisliš triletna Polonca? Vsak večer, ko gre domov spat, se s tetko ustavlata za droben hipec na pokopališču, kjer počiva Polončina mama. Deklica položi na grob nekaj rožic, tetka prizga svečko in si

nik. In nekje v njegovem objemu imajo lepo kmetijo moji sorodniki. Stric je takoj od začetka leta 1941. pomagal partizanom. Nemci so večkrat oprezali tam okoli, zasliševali in strašili prebivalce te-

neopazno obrise oči. Saj je še meni in prav gotovo tudi vam, ki berete tole zgodbo, nekam hudo. Polonca sama ne zuka, ker prav zares še ne more razumeti, da se mama ne bo več vrnila in da je umrla. Samo počiva in dolgo spi, ker je bila tako zelo bolna. Venadar še vse sliši in ve.

In Polonca stopi na grobni kamen. Manjša je kakor velika krizantema v lončeni vazni. Nič še ne ve, da je na pokopališču, pozabi celo na tetko, ki je spet prizgal svečko. Polonca stoji na kamnu in pojde, drobenc, tihcene: Na planincah sončec se sije. Mamica, poslušaj!... Hladna jesen že prihaja... in še ono o Nabrežini in o materi mrtvega partizana, vse to in še ono. Mamica moja je strašno bogata...

Preko polj je zavelo mrzlo od Dobrčeve in Stola. Tetka je stisnila Polonco v naročje in jo toplo poljubila. Kakor mama hoče biti sirotemu otroku. Mamina podoba pa ne sme v Poloničnem srčku nikoli obledeti. Naj bi ji še dolgo pelia in pripovedovala pesmice. Polonca, sestrica naša, tudi mi te imamo radi!

Teta Darina

ma. Skoraj leto dni po tem ni bilo Nemcov v bližino. A ko so zvedeli, da imajo pri hiši zopet rejenega prašiča, so ga prisli iskat. Toda to pot so prišli prepozno. Tetka, ki je nekaj slutila, je dala živinče raje partizanom. Nemci pa so z grožnjami odšli praznih rok. Čez teden dni so se vrnili. S seboj so pripeljali zvezanega strica. Vzeli so še tetto in otroke in jih pojavili kakih pet minutdaleč od njihovega doma. Tam so jih postavili zvezane pred cerkveni zid. Od tam so gledali kako gori njihova draga domačija in čakali na strelni krije, ko bo končal življenje. To bi se tudi zgodilo, da se niso v tistem hipu oglasile partizanske puške izza smrek bližnjega gozda. Nemci in njihovi pomočniki Belčki so jo na mah popihali v dolino. Stric in njegova družina je bila rešena, rešili so jih partizani. Njihov dom je bil sicer opustošen in požgan, a ostali so živi.

Nekaj mesecev so sorodniki prebili pris, po končani vojni pa so se vrnili na svoj dom. Kmalu so obnovili s pomočjo vaščanov domačijo, saj jim je vsak rad pomagal. Za nami je vse, vendar mi bo vedno ostal v spominu oni grenki trenutek, ko so pripeljali k nam nezavestno tetko, ki so se ji pozname na rokah vdtine in ranje od fašističnih vez.

Sedaj smo svobodni, cenimo to svobodo in ljubimo rodno grudo.

Dagarin Tončka, III. raz. VŠTS

Kako se naučim igrati šah?

VIII 3. Borba za središče

Kaj je središče, že vemo, in da je eden najvažnejših ciljev v otvoritvi osvojitev središča, smo že tudi rekli. V tem poglavju se bomo pogovorili o tem, kako naj poteka borba za središče — odskočno desko za nadaljnji potek igre.

Izkusne so pokazale, da je v otvoritvi najboljša prva poteza s kraljevim ali damnim kmetom in to za dve polji. S tem ne doseželete le tega, da je kmet v središču, temveč tudi to, da dami in lovci odprete pot. Za tem začnite osvajati središče z lahkimi figurami in če je potrebno, si pomagajte še s ali f kmetom. Oglejmo si, kako naj poteka borba za središče v Evansovem gambitu: 1. e2—e4, e2—e5, 2. Sg1—f3, Sb8—c6, Lf1—c4, Lf8—c5 — kot vidite, beli in črni imata isti cilj: osvojiti središče ali ga vsaj kontroliратi z lahkimi figurami in jih tako tudi čimbreje razvijati. 4. b2—b4! Zrtev kmeta za razvojno prednost-gambit smo to imenovali. 4. ..., Lc5×b4, 5. c2—c3, Lb4—c5, 6. d2—d4. Zdaj je

šahovnici je naslednja — Beli: Kh1, Dc2, Tb2 in b5, Le3 in f3, kmetje a4, c3, e4, d5, e6, f4 in g2; Crni: Kc7, Dc8, Tb8 in h8, Sa8 in f6, kmetje a5, b6, c5, d6, e7, f5 in g6.

Zelo efektno je beli zaključil to parčijo 1. Le3×c5!, d6×c5 (če bi črni odgovoril z Dc8—a6, bi sledilo 2. Lc5—d4, Th8—f8, 3. c4—c5 in bi bil popolnoma izgubljen), 2. Tb5×c5!, b6×c5, 3. De5+, Kc7—d8, 4. Tb2×b8. Beli je osvojil kraljico in si s tem zagotovil lahk zmagu.

Na naslednjih primerih miniaturnih partij (to so tiste šahovske igre, v katerih je eden od nasprotnikov dosegel zmagu prej kot v dvajsetih potezah), se boste lahkо marsikaj naučili, o čemer smo govorili doslej.

Legalov mat: 1. e2—e4, e7—e5, 2. Lf1—c4, d7—d6, 3. Sgl—f3, h7—h6, 4. Sb1—c3, Lc8—g4?, 5. Sf3×e5!, Lg4×d17, 6. Lc4×f7+, Ke8—e7, Sc3—d5 mat.
Beli: Kmoch — **Crni:** neki amater (Amsterdam 1934): 1. e2—e4, e7—e5, 2. Sgl—f3, Sb8—c6, 3. Lf1—b5 (Španska otvoritev), Sg8—e7, 4. 0—0, g7—g6, 5. d2—d4, Lf8—g7, d4×e5, Sc6×e5, 7. Sf3×e5, Lg7×e5, 8. Lc1—h6, Le5×b2, 9. Sb1—d2, c7—c6, 10. Ta1—b1, Lb2—d4!, 11. Sd2—c4!, Ld4—c5, 12. Dd1—d4!, Lc5×d4, 13. Sc4—d6 mat.
FaBo

**Mladina
jeseniške občine
se pripravlja
na svoj festival**

Mladinski festival v jeseniški občini je že tradicionalna prireditev gorenjske mladine, saj bo letošnji že sedmi po vrsti. Poščen je rojstnemu dnevu maršala Tita in bo letos trajal od 9. do 25. maja. Priprave za čim uspešnejši potek festivala, ki ima namen prikazati vsa področja udejstvovanja mladine, so že v polnem teku. Občinski komite LMS Jesenice je osnoval posebne komisije in odbore, ki pripravljajo čim pretežjši spored kulturnih, športnih in ostalih prireditev, pri tudi mladinski aktivni v vsej občini so poživili svojo dejavnost in se pridno pripravljajo in vadijo za nastope na festivalu.

Festival bo otvorila mladinska štafeta, ki bo prišla z Vršiča v petek, 9. maja, zvečer pa bo slavnostna premiera francoske komedije »Srečni dnevi« v Cufarjevem gledališču na Jesenicah. V soboto, 10. maja pa bo slovenšen sprejem Triglavsko štafeto, ki bo ponesla maršala Tita tudi pozdrave jeseniške mladine, zvečer pa bo velika javna prireditev, na kateri bodo tekmovali mladinske skupine pod gesmom »Pokaži, kaj veš in kaj znaš«. V naslednjih štirinajstih dneh se bodo zvrstila predtekovanja in tekmovanja mladinskih ekip v namiznem tenisu, streljanju, odbojki, šahu in orientacijskem teku, kakor tudi atletsko tekmovanje šol in mladinskih aktivov v občini. Na održ se bodo v tem času zvrstila medsebojna gostovanja pevskih zborov, glasbene šole in igraških skupin. Folklorna skupina jeseniške »Svobode« in Cufarjevo gledališče s »Srečnimi dnevi« bosta gostovala po održ v občini. V nedeljo, 13. maja bo na Planini pod Golico srečanje delavske mladine kranjske »Iskre«, Litostroja in jeseniške Zelezarne, festival pa bo zaključen z veliko izletodavnino akademijo v počastitev rojstnega dneva maršala Tita v soboto, 24. maja zvečer. V nedeljo, 25. maja se bo vsa mladina zbrala na Pristavi v Javorniških rovilih ob športnih igrah in zabavi v planinski naravi zaključila svoj festival.

VII. mladinski festival mladine jeseniške občine bo ponovna manifestacija zdravih moči in velike zavesti našega mladega rodu na Gorenjskem.

—ae—

V Domžalah urejajo kanalizacijo

Po dolgem času obljuhovanja se bo izlival v Bistrico. Tu bodo začeli v Domžalah prejšnji mesec graditi kanalizacijo. Sedaj so dela v polnem teku, saj donekod že polagajo cementne cesti. Delo hitro napreduje, ker

Središče Domžal

pomaga delavcem velik bager, jarke in bo s tem povzročila ki nadomešča okrog 250 delavcev in skopljive v 8 urah 25 m dolg in 4 m globok jarek, to je okrog 100 m³ zemlje.

Jarke za kanalizacijo so začeli kopati na dveh mestih naenkrat: v središču mesta z odcepki in za Mlinščico. Za Mlinščico bo tukel že glavni odtočni kanal, ki

Spoznavajmo svet in domovino

Nova oddaja Radia - Ljubljana

Prva oddaja bo 3. maja v Ljubljani — Mladina lahko tekmuje v skupinah ali pa posamično — Tekmovanje bo vsakih 14 dni

Za javno mladinsko oddajo, ki je bila pred dobrim mesecem dni v Ljubljani in je bila namenjena mladim volvicom, je bilo tudi na Gorenjskem precejšnje zanimanje. V tej oddaji so se med seboj posmerile najboljše mladinske ekipe Slovenije. Ta oddaja je imela nepriskakovano velik odmev med mladino. Kmalu zatem so pričele posamezne mladinske organizacije razpisovati podobna tekmovanja.

Ta razgibanost mladine je napotila Radio Ljubljana, da začne s podobnimi mladinskimi oddajami pod naslovom »Spoznavajmo svet in domovino«. Ta oddaja naj bi omogočila sodelovanje mladih ljudi, ki bi tekmovali med seboj v znanju. Na sporedu bo vsakih 14 dni v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani. Prva oddaja bo že 3. maja ob 20. uri. Naloga od-

daje bo, da razvija in vzpodbuja zanimanje mladih za najrazličnejša vprašanja z gospodarskega, političnega, športnega in kulturnega življenja.

Nova oddaja bo potekala v obliki nagradnega tekmovanja, v katerem lahko sodeluje mladina do 25. leta starosti. Mladi ljudje se bodo lahko sami odločili, ali bodo tekmovali v skupini treh ali pa posamezno. Tekmovalne skupine lahko sestavijo politične in družbenne organizacije, osnovne organizacije LMS, naselja, ustanove in podjetja, v katerih mladina živi in dela.

Tekmovati bodo na razpisane teme, ki jih bo pripravil Radio Ljubljana. Take teme bodo n. pr.: Narodnoosvobodilni boj jugoslovenskih narodov, Crni kontinent se prebuba, Slovenci med »pomladjo narodov« in versajskim mirom, »Pesem ljubezni in pesem sovraštva« — pesnik borbeni mladini Karel Destovnik-Kajuh, Rudno bojgostvo naše domovine, industrijski razvoj v Sloveniji po 1. 1945,

Sodobna jugoslovenska književnost, Naša partizanska pesem, Pesem v ritmu, Iz povojnega repertoarja ljubljanske opere, Sport itd. Skupina, ki se odloči, iz katere teme bo tekmovala, si bo lahko izbrala potem ožja področja kot na primer V. sovražna ofenziva, Narodne vstave v letu 1941, lahko si bodo izbrali tudi pri tem Sodobna jugoslovenska književnost n. pr. makedonsko ali slovensko povojno književnost in podobno. K posameznim temam je razpisana tudi ustrezna literatura.

Pred tekmovanjem mora skupina opraviti avdicijo v Radio Ljubljana. Tekmovanje se stoji iz treh delov, ki se med seboj razlikujejo po težavnostnih stopnjah vprašanj. V prvem in drugem delu odgovarja skupina na troje vprašanj iz pravljene teme, v zadnjem delu pa na dvoje. V eni oddaji tekmuje skupina samo v eni stopnji. Če uspešno odgovori na vprašanja, si pridobi pravico za vstop v drugo višjo stopnjo. S pravilnimi odgovori v tretji stopnji pa si pridobi pravico do razpisane nagrade. Nagrade bodo praktična darila. Za vsako vprašanje ima skupina pravico premisljevanja 30 sekund.

Preizkušanje znanja pred mikrofonom je namenjeno predvsem mladim ljudem, ki jim delo ali študij posameznih področij ni osnovno delo ali morda že poklic. Ti potem ne morejo tekmovati na teh področjih, čemer pa ni rečeno, da se ne morejo prijaviti za tekmovanje na drugih področjih. Slušatelji zgodovine na univerzi n. pr. ne morejo tekmovati iz teme Narodnoosvobodilni boj jugoslovenskih narodov in podobno.

Posemnik, ki želi tekmovati, se lahko prijavi tudi za druga področja, ki jih ne vsebuje razpis Radia Ljubljana. Osnovna določila, ki veljajo za tekmovanje skupin, veljajo tudi za posameznike. Prvo tekmovanje bo torej že 3. maja v Ljubljani. Rok za to prvo tekmovanje je sicer že potekel, vendar se lahko skupine in posamezniki prijavljajo za tekmovanja, ki bodo sledila temu prvemu. Prijava se morajo najkasneje mesec dni pred tekmovanjem. V prijavi morajo navesti ime in primek, starost, poklic, članstvo organizacije, temo, za katero se prijavljajo in točen naslov prijavljencev. Prijave pa je treba poslati Radiu Ljubljana na uredništvo mladinskih oddaj »Spoznavajmo svet in domovino«.

Prav gotovo bo tudi med gorenjsko mladino precej zanimanja za to oddajo, ki bo vzpodbujala mladino, da si poglobi in utri svoje znanje.

Hotel in trgovina na Posavcu

Prebivalci Posavca in Otoča so mnogo razpravljali na raznih zborih volvicev o preskrbi potrošnikov z živil. Kljub raznim težavam so poiskali prostor, katerega preurejajo v lokal. Sedaj so na teku že zadnja dela in upajo, da bo dne 28. aprila nova trgovina na Posavcu odprtja. Prodajalno bo odprlo trgovsko podjetje Specerija iz Radovljice.

Ob ukiniti klimatskega okrevališča na Posavcu lansko leto so nastala razna vprašanja, čemu naj bi prostori okrevališča zdaj služili? Sklenili so, da jih bodo preuredili v hotel s tujskimi sobami. Zaradi izredno lepe lege ob glavnih cesti in v bližini želežniške postaje je bila zamisel pravilna. Tudi tu so danes v teku že zadnja dela in lahko pričakujemo, da bo za Praznik dela odprtje tudi to gostišče. Z otvoritvijo trgovine in hotela so vaščani precej pridobilji. Zeleli bi le, da bi v poslovalnicu prišli ljudje, ki jo bodo znali voditi v zadovoljstvo domačinov in letoviščarjev.

Z. F.

POJASNILO

V številki 26. Glasu Gorenjske z dne 4. 4. 1958 je France Bičenc objavil članek, v katerem navaja, da je občni zbor TD Dovje-Mojsstrana določil turistično takso 30 dinarjev. Pri tem je podal primerjavo, da plača turist v Kranjski gori pa celo le 20 dinarjev.

Turistično društvo Dovje-Mojsstrana daje v zvezi s tem naslednje pojasnilo: Občni zbor društva je zadevo samo obravnaval, ni pa sprejal nobenega sklepa o višini takse. Višina turistične takse je bila predpisana z odlokom Občinskega ljudskega odbora Jesenice, številka 01/1-631/1, z dne 13. 2. 1957 in objavljena v Uradnem vestniku okraja Kranj pod št. 11, od 10. julija 1957.

Turistično društvo Dovje-Mojsstrana

Pred 13-letnico osvoboditve begunjskih zapornikov

Pridite 14. maja v Begunje

v zaporih. Težko je popisati rastost vseh, ki so bili osvobojeni in rešeni vsega trpljenja ter mučenja, ki so ga prestali mesece in leta. Skozi te zapore v Begunjah je šlo med okupacijo nekaj nad 12.000 naših ljudi, predvsem aktivistov in borcev, kateri je nato okupator pošiljal v raznake koncentracijske taborišča, nekaj malega od teh izpustil, precej pa dal postreliti kot talce. Dobro se še spominjam 4. maja 1945, ko so borce Kokrškega odreda prišli do prepiranja, da se z borbo ni mogoče polasti zapor, ker je bila postojanka tako močno utrjena, da bi moral uporabiti težko orožje, pri tem pa bi bilo ogroženo življenje naših najbolj zavednih ljudi, ki so bili tam zaprti. Prav spričo take situacije se je štab Kokrškega odreda odločil za pogajanje s takratnim komandantom okupatorske posadke v Begunjah. Začetek pogajanj je bil sicer zelo težaven, vendar je bila težava premagana, ko se je takratna terenka »Tetka« odločila in prevezla nalogo, da gre prav v okupatorjevo gnezdo in stavi preloga naše vojske. Pogajanja so trajala prve dni maja 1945, zaključena pa 4. maja 1945. Dogovorjeno je bilo, da bodo Nemci v popoldanskih urah odložili orožje, kar so tudi storili. Popoldne, 4. maja ob 14. uri, so se iz Drage začeli vrstiti po cesti v vas Begunje borce Kokrškega odreda. Ljudstvo je navdušeno pozdravljalo naše borce, na manj so bile tudi izobesene po hišah zastave z rdečo zvezdo. Okupatorska posadka pa je istočasno obesila belo zastavo in čakala razrožena na vrtu pred vhodom v zapore. Borce Kokrškega odreda so začeli takoj odpirati vrata bunkerjev in ostalih celic

Prav zaradi trpljenja, ki so ga prestali naši ljudje v zaporih v Begunjah in pa ker je bilo na sam 4. maj 1945 rešenih tako veliko število naših najbolj zavednih ljudi, praznujemo vsako leto 4. maj kot krajenvi praznik.

Vse borce in tiste, ki so sliško begunjske zapore, ter ostalo prebivalstvo vabimo, da se te proslave udeležijo, pri tem bomo obujali spomine na težke dneve, ki smo jih skupno prestali med okupacijo. Ob prilikah te slavnosti, ki bo na vrtu bivših zaporov v Begunjah dne 4. maja ob 14. uri, bomo razvili tudi prapor krajenvje organizacije ZB v Begunjah. S tem bo naša proslava še popolnejša. Poskrbljeno bo tudi za razvedriло tem, da se bomo dobiti po proslavi na zabavi v vrtu gostilne pri Jožovcu, kjer bomo v veseli družbi še naprej obujali spomine na težke, a že pretekle dni.

J. V.

Dobro uspel seminar o higieni in tehniki zaščite

Okrajni zavod za socialno varovanje v Kranju je s sodelovanjem Zavoda za proučevanje dela in varnosti iz Ljubljane predvid dvočasni seminar za vodilne kadre v podjetjih. Seminar, ki mu je prisostvovalo le 20 slušateljev, je po njihovem mnenju — med njimi so bili večinoma mojstri, obratovodje in drugi iz vodilnih kadrov — kar dobro uspel. Tečaj na Bledu je trajal 16 dni, udeleževalo pa se je kakih 140 ljudi. S temi tečaji nadaljujejo zdaj po večjih podjetjih v okraju, tako v Iskru Kranj, Projektu Kranj in verjetno bo tudi v Zelezarni na Jesenicah.

Natečaju so bili ljudje, ki so dobili jasno sliko, kako važno je, da so stroji in ljudje zaščiteni! Tudi to naziranje je prišlo do izraza, da je se mnogo podjetij, ki se še ne zanimajo dovolj za primereno zaščitenje svojih delavcev in ki jim je proizvodnja več kot varnost ljudi.

Potrebno bi bilo, da bi bili tečaji prav povsod v podjetjih, da bi se jih udeležilo lahko čim več ljudi.

Slušatelji so se ob koncu vsakega predavanja navadno precej razveseli, tako da so bili razgoviropri zgodni.

OZSZ je preskrbel nekaj uspehov domačih in tujih filmov, ki so k razumevanju snovi mnogo pomogli.

J. V.

gorenjske bode

△

S postaje Mojsstrana vodi na Dovje in v Mojsstrano dve poti. Na Dovje je 20 minut hoda, v Mojsstrano pa slabe četrte ure. Nič posebnega nista dve poti, le blata je toliko, da se do členkov pogrešavajo. Menda ni posebno prijetno pri srcu delavcem z Dovjega, ki se vozijo službo na Jesenicu, pa se morajo, še preden pridejo do vlaka, pošteno naužiti tega blata. Posebno nerodno je ponosni, saj je ta cesta zelo slabov razsvetljena. Na vsakih nekaj sto metrov posveti električna žarnica. Nihče ne bi mogel trditi, da je ta javna razsvetljava popolna, ampak — je pa le! Še slabše se godi delavcem iz Mojsstrane, saj jim na njihovi nočni poti sentimentalno sveti samo ena žarnica. Ob polni lunji se gre, toda zdaj, ko sta se vrstila dež in sneg so morali pa kar tako na srečno okos jadrati čez Prode. Menda bo tako kar ostalo — zaradi stanovanjske stiske. Če bi bila pot razsvetljena in posuta, bi utegnila postati Mojsstrana še bolj vabljiva za turiste. Morda bi se celo zgodilo, da bi kdo hotelu v Mojsstrani najel eno izmed številnih praznih sob!

△ Na cesti pod Dovjem je avtobusna postaja. Domaćin že ve, kje jo je treba iskati, težje pa je to, da je aparat zaplombiran samo na polovico. Cudno, kaj! Zaplombirali pa so ga, kakor pravijo,

samo zato, ker so telefon uporabili tudi za privatne pogovore. Menda bi lahko to vprašanje privaten razgovor rešili tudi na ta način, da bi za privatne razgovore pobrali storjino. Marsikom tudi ne bo jasno, kaj pomeni zaplombirati telefon na polovico.

Z njim sploh ne moreš poklicati druge telefonske številke, medtem ko le-te lahko kličejo na nesrečni zaplombirani telefon. Ne vem, če je to najbolj posrečena rešitev. Zelo nerodno bi bilo, če bi prišlo do nesreč, bolezni ali podobne nujnosti, pa tega telefona ne bi mogel uporabiti. Se boj nerodno pa bi bilo, če bi bila takojna pošta zaprta in bi moralo teči na uro oddaljeni, Bled.

△ Ze nekaj časa si belim glavo, čemu je lekarna na Bledu zaprla čez opoldanske ure. Če kaj vem, so ostale lekarni na Jesenicah, v Radovljici in drugod odprte neprekiniteno od jutra do večera. Prav to opoldansko zapiranje je mendo tudi vzrok, da je gneča ljudi, ki čakajo na zdravila, v popolnih urah še večja.

Vas pozdravlja Vaš BODICAR!

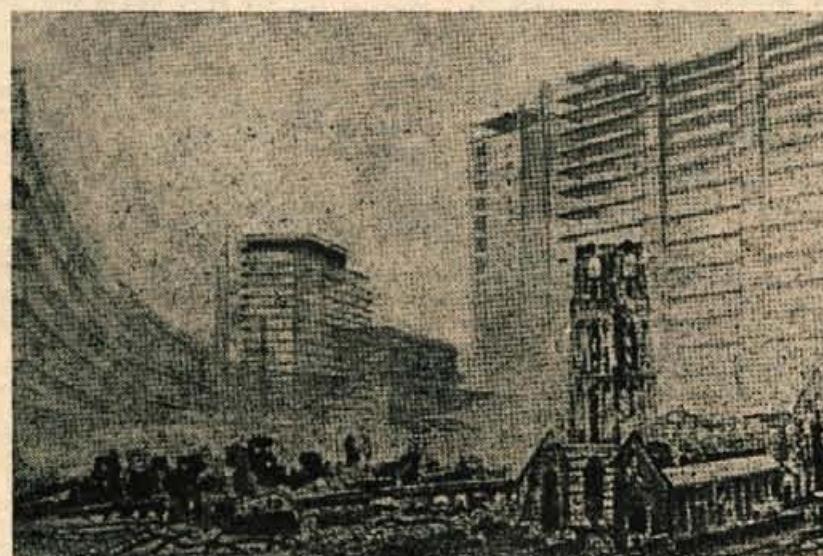
Rotterdam - prerojeno mesto

Pred dnevi je visok nizozemski funkcionar pred parlamentom izjavil, če v Evropi bi radi čim manj slišali o takojem novem -čisti bombi-, kajti mi dobro vemo, da vejna ni nobena drugačna kot umazana.

Rotterdam — ponos Nizozemcev — je bil pred vojno pristaniško velemesto, podobno drugim mestom ob obalah morja. Potem pa je prišlo leto 1940 in z njim 14. maj. Nemško letalstvo je neusmiljeno in zahrbtno udarilo na mesto. Od takrat je z besedo Rotterdam povezan pojem vojne katastrofe, kakršno si je težko predstavljati...

Ljudje so ravnonar pojužinali, ko so nad njihovimi glavnimi zlovesče zabrali avioni. Tako nizko so leteli, da so lahko meščani razločno videli kljuka-ste križe na krilih. Toda v Rotterdamu

ni bilo niti lovcev, niti protivionske artilerije. Bombniki so letali nad mesto v peklenškem redu sem in tja, vo in veče.

Ob katastrofi je ostalo samo golo zidovje gojske katedrale sredi ruševin in velik milijon na veter. Danes je katedrala obnovljena. Rotterdam pa je popolnoma nov, a kaj, ko se spet zbirajo črni oblaki... —

kot težki traktorji pri oranju. Stirideset minut pozneje so letala odletela, toda Rotterdam je kot mesto prenehal obstajati.

Narodi, ki takih katastrof niso nikoli doživeli, bi obupali. Toda Nizozemci, ki jim je morje že tolkokrat preplavilo plodno zemijo, so bili močno prizadeti, toda ne uničeni. Tako pa nesreči, pa vse do dni, ko so Nemci postavili izdajalca za župana in odveleki moški na delo v Nemčijo, so meščani čistili ruševine.

Leta 1944 so Nemci pognali v zrak še pristanišča. Toda Nizozemci v pregnanstvu so začeli že tedaj zbirati material, izdelovati načrte in pripravljati vse za obnovo. Doma odstranjene ruševine, splaniran prostor, v Angliji pa toliko da niso bile že ladje pripravljene z materialom za odhod.

Leto 1945 je prineslo svobodo. Domala točno ob obletnici katastrofe so v Rotterdamu začeli. Najprej pristanišče, potem vse ostalo. Danes je Rotterdam najmodernejše mesto na svetu. Glavne ceste so široke tudi po devetdeset metrov. V središču mesta ni prometa. Trgovske četrti so popolnoma nove. Mesto ima največja skladišča v Evropi na površini 120.000 kvadratnih metrov. Letališče za helikopterje je sredi mesta. Praktično je središče Rotterdama presneto malo podobno predvojnemu. Le porušeno gotsko katedralo

Zdaj pa spet. Blizu, morda zelo zelo blizu, so skladišča druge sorte. Morda je nedaleč proč spet polno takih novotarij, ki lahko nov, močnejši Rotterdam spet v sekundah spremenijo v nič.

Nemčija postaja atomska velesila. Amerikanci govorijo o čisti bombi. Nizozemci pa imajo slabe izkušnje z Nemci. Kdo jih pa v Evropi nima?

Zdravljenje z zrakom

Zdravniki so dolga stoletja uporabljali napačno metodo pri zdravljenju poškodb in ran po operaciji — tako je dejal prof. Jan G. Mac Donald na kongresu Združenja ameriških kirurgov v Dallasu. Doslej so kirurzi po običajni oskrbi prevezali rano s trdnega obvezja, da bi jo na ta način obvarovali pred zunanjimi vplivi in okuženjem.

Profesor Mac Donald pa je zadnji dve leti in pol zdravil svoje bolnike na čisto drugačen način: svežih ran ni prevezal, temveč jih je izpostavil zraku. Istočasno je s posebno pripravo in katetrom izločeval iz globine rane vso tekočino, ki se nabira v rani po poškodbi oziroma operaciji.

Pri 74 bolnikih je prof. Mac Donald skoraj stodostotno dosegel, da so se rane zaprie kot navadno. Komplikacije v rani in gnojenja so se po novem načinu zdravljenja rane zelo redko pojavljale.

Ta zdravnik je ugotovil, da je pod običajnimi podvezami temperatura za nekaj stopinj večja kot pri »zdravljenju z zrakom«. Razen tega preprečuje obvezni prost dotok kisika, kar tudi olajša tvorbo klic.

Pomislike nekaterih zdravnikov, da bi pogled na odprt rano na lastnem telesu na bolnika psihološko neugodno vplival, je ameriški kirurg ovrgel s prasko. Izjavil je, da so bolniki z račočim zanimanjem spremljali naglo celjenje svoje rane. Razen tega so z nekakšno avtosugestijo mnogo pripomogli k hitrejšemu zdravljenju.

Tudi na drugih klinikah v Ameriki so preizkusili to novo metodo, ki ji pravijo »Exposure-Suction«. V skupaj štiri sto primerih, pri katerih so se poslužili novega načina zdravljenja rane, so skoraj vedno ugotovili, da se je čas zdravljenja skrajšal na tretjino ali polovico.

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

Medtem je prišla zima in po cestah je ležal umazan, razmočen sneg. Mrak je naglo legal na zemljo. Prižgal sem svetilko in vozil proti Londonu, dokler nisem omagal. Našel sem senik, pojedel kruh, se zavlekel v toplo seno in zaspal.

Prebudil sem se v pozmem jutru; na drugem koncu senika je nekdo spal. Bil je v Doncasteru namenjen rudar, šečo delo v tamošnjem rudniku. Rekel sem mu, da drži moja pot v London in tako sva se dogovorila, da bova družno nadaljevala pot. Spet je snežilo in pritisnil je hud mrz; roke so mi posinele in bil sem lačen. Tisto noč sva spala v nekem prenočišču; v posteljah je kar mrgolelo stenic. Tam mi je sopotnik ukradel rokavice. Naslednje jutro sem jih pogrešil, vendar tega nisem nikomur omenil. Med potjo v Doncaster sva beračila. Ugotovil sem, da gredo preprosti ljudje radi na roko potepuhom, ki prosijo za živež. V nobeni hiši nama niso pokazali vrat.

Moj sopotnik je imel v Doncastru sorodnike in pri njih sva prespala naslednjo noč. Dali so nama toplo večerjo in lahko sva se okopala. V kopalnici sem videl, kdo mi je ukradel rokavice. Moj sopotnik se je že okopal in odšel v spalnico, da bi se tam oblekel. Suknjič je pustil na vratih kopalnice in tako sem opazil, da iz žepa gledajo rokavice. Brez besede sem jih vzel in jih vtaknil v svoj žep. Naučil sem se že, da o nekaterih rečeh ni treba govoriti.

Naslednje jutro si je nameraval moj tovariš poiskati delo v rudniku in sklenil sem iti z njim. Ker nisem imel

denarja, sem mislil, da mi nekajtedensko delo na moji poti v London ne bo škodilo. Ob vhodu v rov me je nadzornik vprašal, ali sem že kdaj delal v jami. Odvrnil sem, da ne. Dela nisem dobil, moj sopotnik pa.

Zima je bila strahotna in dolgotrajne vožnje do Londona sem se tako zbal, da mi je povsem upadel pogum. Sramoval sem se povratka domov, toda moja volja je bila strta. Ali ste že kdaj pobegnili od doma?

Vrnitev je bila podobna mōri. Neprespan, brez denarja, brez hrane — bil sem prepotrt, da bi mogel beračiti — sem se poražen vlekel po Great North Roadu. Enkrat sem padel s kolesa, tako zbit sem bil. Pritihotapil sem se do samotne hiše. Prijazna ženska me je vsega osramočenega spreljala na hišnem pragu, mi dala jesti in povrh še en šiling: »Za cesto, sinko.«

Naposled sem prišel domov. Nekega meglenega jutra ob treh; kako dolgo sem bil na poti, se ne spominjam. Potkal sem na vrata, najprej plašno, nato pa močneje. Okno se je odprlo, zaslil sem materino kašljanje, potem pa njen glas: »Kdo je?« Oglasil sem se, pohitela je po stopnicah, odprla vrata, me objela in zaplakala, kakor da ji bo vsak hip počilo srce. Spet sem se vrnil na delo in nekaj mesecov je bilo vse v redu. Drugi vajenci so poznali mojo zgodbo in me zavoljo pobega zbadali. Moral sem se tepti z njimi.

Toda vsi poskusi, da bi se pomiril, so bili zaman. Spet me je dobila v oblast sla po potepanju in vnovič sem sklenil oditi v London. Kmalu po sedemnajstem rojstnem dnevu sem stopil na krajevni vojni naborni urad in se vpisal v Coldstreamsko gardo.

Meril sem šest čevljev, bil sem mršav in dokaj krepak in spriča vsega tega je bilo lahko zlagati se, da sem starejši kot sem bil. Starši so zvedeli o vsem tem šele, ko je prišel poziv, da se moram javiti v Caterhamu. Doma

Newyarska podzemlje

Pod ulicami tega milijonskega mesta leži zamotan sistem kablov, cevi, podzemeljskih hodnikov in predorov, nekak »živčni« in »krvni« sistem velemesta. V raznih globinah je pod New Yorkom že položenih okrog 20 milijonov kilometrov telefonskih kablov, 70 milijonov cevi, nad 3000 kilometrov televizijskih vodov, alarmnih kablov za policijo in gasilce, kablov za prometne oznake itd. Poleg vsega tega vozilšča kablov je tu še 1200 km hodnikov podzemeljske železnice, železniških predorov in predorov avtocest. Vse te kable in predore pa prepletajo kanalizacijske cevi, nad 1000 km plinskih cevi, 120 km vodov za paro itd. Predor v globini 200 m dovaja v mesto vod iz daljave 200 km.

New York je začel prodirati v globino zemlje leta 1799, ko so položili prve lesene vodovodne cevi. Leta 1870 so začeli graditi podzemeljske predore za promet. Prve telefonske kable so položili leta 1878, dve leti kasneje pa električne kable. Skoraj neverjetno je, vendar resnično, da popolnega načrta teh podzemeljskih instalacij danes sploh nimajo. Mnogoštevilne električne, telefonske in druge družbe hranijo načrte svojih napeljav, toda mnogi posamezni načrti so že izgubljeni. Družbe, ki postavljajo danes nove instalacije, morajo uporabljati načrte iz kolonialnih časov, na katerih so označeni potoki, močvirja, izviri, kar vse leži danes pod mestom. Pri gradnji podzemeljskih železnice so naleteli na jame z vodo. Ko so začeli vodo črpati, se je začela cerkev Trinity, ki stoji v bližini, pogrezati v zemljo.

Ker nimajo splošnega načrta podzemeljskih instalacij, morajo pred vsemi novim delom izvršiti poskusna vrtanja, da bi se seznanili s sistemom kanalov in cevi, ki mnogokrat niso natančni.

Zanimivosti

NAOČNIKI ZA SLUH

Neka moskovska tovarna je začela izdelovati aparate za izboljšanje sluha, ki jih imenujejo tudi »naočnike, ki slišijo«. Ti naočniki delujejo na transistorje, jakost zvoka pa uravnava poseben regulator.

LETALSKA KOLESNA IZ NYLONA

Neko podjetje iz Londona se je odločilo za izdelovanje letalskih koles iz nylonu. V istem podjetju nameravajo v kratkem izdelati tudi prve nylonske avtomobilске plasti. Proizvajalc zatrjuje, da se nylonski plasti ogrevajo počasneje kot gumijasti in da so tudi bolj odporni pred udarci.

OBLEKA PROTI BOLEČINAM

Skupina pariških zdravnikov, ki je dolgo proučuje sredstva za blagitev bolečin, je odkrila nekaj zelo zanimivega. Zatrjujejo, da neka posebna obleka učinkovito ščiti človeka pred bolečinami. Izdelana je iz sintetičnega blaga, ki vsebuje statično elektriko.

SINTETIČNA KOKOLADA

Neko ameriško podjetje je začelo izdelovati kokolado, ki je že primerna za ljudi, ki ne prenešajo kakaa. Zastopnik tega podjetja zatrjuje, da je mogoče na neki način izdelovati tudi sintetično kavo in sadni sirup.

NOV ELEKTRONSKI STROJ

Po poročilih moskovskega radia so ukrajinski znanstveniki konstruirali elektronske možgane, ki rešujejo linearne enačbe do 400 nezavoj. To elektronsko napravo bodo baje uporabili za reševanje problemov iz čiste matematike in fizike.

so bili presenečeni, toda oče mi je pametno rekel: »Kakor si boš postjal, tako boš ležal. Ne bo te žulilo, če tega ne boš hotel.«

Dali so mi vozni listek do Londona, stal je trideset šilingov, kar je pomenilo dvotedensko plačo (odtley sem dobival kraljeve šilinge) in odpotoval sem.

V Caterhamu me je pri vhodu čakal stražar. Stal je v pozoru tako strumno, kakor da je požrl kol. Vprašal sem ga, kje je stražarnica; ne da bi premaknil galvo in ne da bi me pogledal, mi je odgovoril: »Naravnost naprej, prva vrata levo.« Krenil sem tja in se znašel pred mršavim kaplarjem grenadirske garde.

»Kaj želiš?« je vzklknil. Povedal sem mu. Zahteval je dokumente, jih pregledal, nato pa zakričal:

»Stražar!«

Od nekod je v hipu prišel stražar. S peto je tako silovito udaril ob peto, da sem se preplašen ozrl, ali so pisarniška tla še cela.

»Odvedi tega človeka do prijavne pisarne,« je zarjavel kaplar, kakor da bi bil stal stražar dve sto metrov daleč od njega. »Razumem, kaplar!« je prav tako glasno odvrnil stražar.

Nikoli ne bom pozabil tiste dirke od gardne sobe do prijavne pisarne, zakaj čeprav je stražar hodil korakoma, sem moral teči za njim, da sem ga dohajal. Hodil je čudno — s togo brado, privzidignjeno glavo, nazaj pomaknjeni rameni, roke je dvigal do ramen, noge pa imel tako toge, kakor da bi hodil ob berglah. Še nikoli poprej nisem videl take nenavadne hoje. Kmalu sem zvedel, da je to v Caterhamu nekaj povsem naravnega. A še zmeraj se mi zdi, da je to prekleto neumno.